

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
שמיני

מאמר

איש איש; בהעלותך – תרפ"ב

מכבוד קדושת

אדמו"ר יוסף יצחק

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור בפעם הראשונה מכת"ק

על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושמונה לבריאה

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הרה"ת ר' משה הלוי וזוגתו מרת מנוחה קריינדל

בניהם ובנותיהם

הרה"ת שלמה הלוי וזוגתו מרת חנה

בנותיהם ובנם רחל, ישי הלוי ואדל

מרת זיסי ובעלה הרה"ת אהרן משה גראָסבוים

בנותיהם ובנם חי' מושקא, חנה מרים, יאשא ליבא,

אברהם אליעזר ושיינא

מרת חנה ובעלה הרה"ת שניאור זלמן שפירא

ובניהם מנחם מענדל, חיים צבי הירש ואברהם אליעזר

הרה"ת יוחנן הלוי וזוגתו מרת אסתר יהודית

ובנותיהם מושקא, ברכה רבקה וזיסי

מרת חי' ובעלה הרה"ת חיים הלל מטוסוב

ובנם מנחם מענדל

הרה"ת שמואל זאנוויל הלוי וזוגתו מרת לאה

מושקא

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

קליין

לזכות

ברכה רבקה בת אסתר יהודית

לרפואה שלימה וקרובה

ושלא יישאר שום רושם כלל

ולאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

MA'AMAR

ISH ISH .. BEHAHALOYSCHO (#10-11) 5682

Copyright © 2008

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 778-4148

editor@kehot.com

www.kehot.com

All rights reserved.

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

Printed in Israel

נדפס בבית-ספר לדפוס „**יד החמשה**“, כפר-חב"ד. טלפון: 03-9606-237

ב"ה.

פתח דבר

לקראת ש"פ בהעלותך הבעל"ט, הגנו מוציאים לאור – בפעם הראשונה מכת"ק – את המאמרים ד"ה איש איש כי תשטה גו' וד"ה וידבר גו' בהעלותך וסיום המשך מצה זו תרפ"ב אשר לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ (תדפיס מספר המאמרים תרפ"ב שמכינים עתה לדפוס*).

*

לתועלת הלומדים באו בשולי הגליון מראה מקומות וצינונים – נערכו ע"י הרה"ת ר' אהרן לייב (בהרשד"ב) שי' ראסקין.

מערכת „אוצר החסידים“

אסרו חג השבועות, ה'תשס"ח
ברוקלין, נ.י.

(* בהזדמנות זו אנו פונים לכל לומדי ומעייני המאמרים שבאם יש להם איזו שהיא הערה או תיקון טעות וכיו"ב נא לשלחם למערכת „אוצר החסידים“, 770 איסטערן פארקוויי, ברוקלין, נ.י. או בדואר אלקטרוני: editor@kehot.com, כדי שנוכל לתקנם בעת הדפסת הספר.

בט"ד ש"פ נשא, פ"ב.

איש איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל⁸⁶⁵, והנה פרשת סוטה שייכה לנשים, דוגמת פרשת טומאת לידה וזיבה דכתיב בהו אשה כי תזריע⁸⁶⁶, או ואשה כי תהי' זבה⁸⁶⁷, ולמה בפרשת סוטה אמר איש כו' אשתו, והול'ל אשה כי תשטה, וכמו סיום פרשה זו דנאמר בה⁸⁶⁸ זאת תורת הקנאות, אשר תשטה אשה כו' ולמה מייחסו אל האיש כי תשטה אשתו, ועוד מהו כופל השם איש איש, והנה רש"י ז"ל פי' איש כי תשטה אשתו, מה כתוב למעלה בהענין, ואיש את קדשיו לו יהיו⁸⁶⁹ (דהנאת קדשים הוא לבעלים⁸⁷⁰, דיכול ליתנו לאיזה כהן שיחפוץ) איש אשר יתן לכהן⁸⁶⁹ (תרומות ומתנות בעין יפה⁸⁷¹) לו יהי⁸⁶⁹ (ברכה מרובה⁸⁷⁰) ואם מעכב מתנות הכהן, חייך שתצטרך לבוא איליו, להביא את הסוטה, וצ"ל מהו שייכות קדשים לסוטה, דבשביל זה שמעכב ומאחר את המתנות להביאם במועד, יהי' עונשו כי יצטרך להביא את הסוטה, וצ"ל מהו ענין הקדשים ומתנות, אשר במניעתם והעכבתם, עונשו להביא סוטה.

והנה להבין כ"ז וגם להבין כללית ענין זה במדרי' הנפש בעבודה הרוחנית ילה"ק משנת⁸⁷² ל"ד שנסם ב' מדרי' בעבודה ב' העלאות הא' להגילויי אורות דתיקון, והב' לאורות דתהו, והם ב' בחי' העלאת מ"ן, וכל עבודה היא ברו"ש, והם ב' בחי' רו"ש, שהם הג' אהבות דק"ש²⁴⁰, והשוב בתו"מ, ונת⁸⁷³ דהעיקר הוא האהבה דבכל מאדך²⁴⁰ העולה על כולנה שהיא יציאה מגדר, אך איך מגיע הנפש לידי התעוררות כזו, ונת⁸⁷⁴ שזהו ע"י חושי הנפש דוקא, ולכן הזוכים לזה הם בעת⁸⁷⁵ ש"ע"י בירור המנגד, והוא התחדשות בהרצוא דהנה"א שבא לו ע"י הרצוא דנה"ב.

עצמה יורדת ממדרי' למדרי' והיינו שבאה במדה וגבול, וכמו בארך הנהר הנה מים אלו עצמן שבתחלת הנהר נגררים והולכים בארך כמה וכמה פרסאות כמו"כ הוא בארך השכל דהשכלה זו עצמה מתלבשת בלבוש אחר לבוש אשר בזה גופא יורדת ממדרי' למדרי', ובד"כ זהו בחיצונית השכל דאפשר לבוא לידי השגה, וחיצונית האמור כאן הכוונה חיצונית של הפנימית דהרי עצם האור הוא שנמשך ויורד ממדרי' למדרי' אלא שבפנימי' גופא הוא החיצוני' שבו דאפשר לבוא לידי השגה, והחיצונית הוא לפי אופן הפנימית, דהנה הן בהאור והן בהכח הרי יש בו פנימית וחיצונית, פנימי' האור הוא מה שלמעלה מהשגה, וחיצונית האור הוא שבא לידי השגה, פנימי' הכח הוא כח ההפשטה, והירידה זהו חיצונית הכח, והחיצונית דכח הירידה הוא לפ"ע הפנימי' דכח ההפשטה, דכל מה שמגיע יותר בפנימי' האור שלמעלה מהשגה הרי הוא ממשכו למטה יותר, וכמבואר בענין ההשפעה¹⁰⁰⁵ דמי שהוא גבוה במעלה ומדרי' מראה כחו בהשפעה, דהמשפיע ה"ה למעלה בידיעתו והשגתו מן המקבל באופן שאינו בערך כלל, דהמשפיע ה"ה יודע את הדבר מושכל באו"א לגמרי דאצלו גם בהנקודה מאיר בה אור רב, ובהצמצום רואה כל האור כמו שהוא, ובהאריכות היותר גדולה הנה לגודל הבנתו בעצם הענין הרי הוא בקיצור, וא"כ יובן דא"א כלל דכמו שהוא יודע את הענין ישפיע לתלמידו, דאז אדרכא התלמיד יתבלבל בזה ולא יוכל לידע את הענין כלל, ובהכרח הוא שיצמצם א"ע, עד שימצא חיצוני' דחיצוני' שיהי' בערך המקבל הנה חיצונית זו ה"ז ג"כ אינו בערך המקבל, לפי שהחיצונית היא לפ"ע הפנימי', וכמו שהוא כחו בפנימי' מראה כחו בהשפעה דמי שהוא חכם גדול בעצם גם השפעותיו הם בחכ' גדולה ושכלים עמוקים ביותר¹⁰⁰⁶, דהרי גם בהשיחות חולין הרי יש בזה חכמה מרובה⁵³⁷, וכמאמר⁵³⁶ ש"ח¹⁰⁰⁷ של ת"ח צריכין לימוד, וגם דיבורו וכל עניניו הם כדרכי החכמים וכמ"ש בהל' יסוה"ת¹⁰⁰⁸ כשם שהחכם ניכר כדיבורו כו' כן הוא ניכר בהילוכו וכו' ודברי²⁶¹ חכמים בנחת נשמעין¹⁰⁰⁹

(864) = לא נאמר.

(865) פרשתנו (נשא) ה, יב.

(866) תזריע יב, ב.

(867) מצורע טו, יט.

(868) פרשתנו שם, כט.

(869) שם, י.

(870) פרש"י שם.

(871) ראה פרש"י שם.

(872) פרק מט ואילך (לעיל ע' 000 ואילך).

(873) פרק נב (לעיל ע' 000).

(874) פרק נג ואילך (לעיל ע' 000 ואילך).

(875) = בעלי תשובה.

(1005) ראה גם המשך תער"ב ח"א ע' תקעז. ח"ב ע' תתקטו.

(1006) ראה פרק כז (לעיל ע' 000).

(1007) = שיחת חולין.

(1008) בהל' דעות פ"ה ה"א: כשם שהחכם ניכר בחכמתו ובדעותיו .. כך צריך שיהי' ניכר במעשיו ..

ובדיבורו ובהילוכו. וראה הל' יסוה"ת פ"ה הי"א.

(1009) ע"כ נמצא בכתי"ק. להמשך הענין – ראה ד"ה פינחס בן אלעזר שנה זו פרק י (לקמן ע' 000).

(נו) **והנה** ⁸⁷⁶ רצוא זה ותוקף הצמאון הנעשה בהנה"א ע"י הגוף ונה"ב, הנה הוא בא בהרגש נפלא בתפלה, וכנ"ל ⁸⁷⁷ דכל עבודה ה"ה נרגשת בתפלה דוקא, עד כי בא לידי חולת אהבה ⁸⁷⁸ מפני גודל הרצוא וכוסף התשוקה, וכמ"ש ⁸⁷⁹ ועתה חלו נא פני אל ויחננו, דחלו הוא תפלה ⁸⁸⁰ וכמו ויחל משה ⁸⁸¹, דכאשר תוקף רצוא זה וצמאון זה בא בתפלה הוא מביא לידי חולת אהבה, וכאמרם ז"ל ⁸⁸² ויחל משה שאחזהו חולי של עצמות, דכל עצמותו של משה נחלה, ואחזהו אש בתפלתו זאת, וכן הוא בכל אחד ואחד מישראל, דכאשר מתעורר בעבודתו בתפלה להגיע לרצוא זה דנה"א הבא בהתחדשות ותוספת כח מהרצוא דנה"ב כנ"ל הנה מדריגת משה שבו בא לידי חולת אהבה, בהתבוננות דהפלאות אוא"ס ב"ה דאיהו ממכ"ע ואיהו סוכ"ע, והפלאות העצמות ב"ה שלמעלה מבחי' ממכ"ע וסוכ"ע, דזהו רק גדול ומהולל כנ"ל ⁸⁸³, אבל לגדולתו העצמית הלא אין חקר ⁶⁷⁵ כלל, להיותו אינו בגדר עלמין והרי כולא קמ"י כל"ח כלל ¹⁰⁴, ובאריכות ההתבוננות בזה בהעמקת הדעת הנה בא לכלל רצוא להיבטל ולהכלל בבחי' העצמות וכמ"ש ⁴⁹⁴ ועמך לא חפצתי, שאין מתיישב רצונו בשום דבר שהוא רק גילוי אור, והיינו מה שעמך לבד ולא העצמות, ומגודל הכוסף והתשוק' ה"ה בא לידי חולי ממש.

והנה עיקר ענין חולת אהבה, בא מהראי' באלקות, שע"י הראי' באלקות נעשה תשוקת הנפש ביותר, דהנה כתי' ⁸⁸⁴ ועיני אדם לא תשבוענה, דמה שהאדם רואה בעיניו, הנה ראי' זאת אינה משביע ואינה מרווה את צמאונו כלל לפי שאינה מתמלאה, ואדרכא הנה כל אשר יראה ויסתכל ביותר, הנה יותר תתגבר בו התשוקה והחפץ אל הדבר הנראה, ויותר יכסוף אלי' בכל עצמותו ממש, והוא לפי שזה בא מצד החוש, ובוזה נבדל החוש מהכח ⁸⁸⁵, דכח אם שגורם תשוקה גדולה אל הדבר, אבל ככ"ז ה"ה ⁸⁸⁶ מרווה עכ"פ במקצת, משא"כ בחוש שהוא גורם הכוסף אבל אינו מרווה כלל, וכמו בידיעה והשגה, שזהו כח השכל, להבין דבר ולהשיגו וכמו בהתבוננות אלקי שמבין ומשיג את הענין, ה"ה מרגיש טוב ועילוי דאלקות, אשר הרגש זה דהרגשת הטוב והעילוי גורם להיות הדבר יקר וחביב לו במאד, וכל דבר הטוב ויקר גורם כוסף ותשוקה להתקרב אל הדבר ההוא, והיינו שהוא תאב ומשתוקק

(876) בהבא לקמן (עד סוף פרק טא) – ראה ד"ה וה' אמר המכסה שבהערה 1. חלק מפרק זה נכלל בד"ה זאת התורה אדם שנה זו (לקמן ע' 000).
 (877) פרק יח (ע' 000).
 (878) שה"ש ב, ה.
 (879) מלאכי א, ט. וראה לקו"ת ברכה צו, ב.
 (880) שמו"ר פמ"ה, ב. וראה אוה"ת משפטים ע' אירכו ואילך.
 (881) תשא לב, יא. תרגום אונקלוס וחזקוני עה"פ. ועוד.
 (882) ברכות לב, א. וראה אוה"ת שם ע' אירכח.
 (883) פרק נב (לעיל ע' 000).
 (884) משלי כז, כ.
 (885) ראה פרק נג (לעיל ע' 000).
 (886) בצילום כתי"ק שתח"י אינו ברור אם כתוב "ה"ה" או "הרי".

מדעתו צריכ' לפתוח לו הענין רק כחודה של מחט ¹⁰⁰², ומעצמו יבוא על הענין, והוא מצד עצם חכמתו, והיינו דמי שיש לו בעצם חוש טוב בהשכלה, לכזה, אין צריכים להגיד הרבה, ובפרט לפרט לו פרטים בהענין, כ"א צריכים לפתוח לו את הענין ומעצמו יבוא על הענין ועל הפרטים, ויוציא כל הפרטים מהכלל בסדר ומשטר, ולא יטעה בשום אחד הפרטי כלל, עוד זאת דמי שהוא מבין מדעתו, הוא יבין הכוונה האמיתית בכל דבר, והגם דבנגלה אינו נראה הכוונה כן, ולפעמי' גם בהנגלה נראה שהוא היפך זה, ומ"מ להיותו הוא חכם ומבין מדעתו, ה"ה יודע הכוונה האמיתית שזהו באופן כך וכך דוקא, ומה שאינו ניכר כן, או גם כשניכר באופן אחר הוא מבין את זאת, לפי שהדברי' לא יכילנו, ולזאת הנה בהנגלה הוא נראה כן, אבל הכוונה האמיתית הוא באופן כך וכך דוקא, עוד זאת יותר מי שהוא חכם ומבין מדעתו יכול להבין עוד סיבה פנימית ועקרית מפני מה אינו נראה הכוונה בגילוי, והוא מפני דכבוד אלקים הסתר דבר ¹⁰⁰³, אבל הכוונה האמיתית הוא באופן הנסתר דוקא, וא"כ הרי גם ההשגה הוא למעלה משכל הגלוי, ומ"מ הרי זה בא בגילוי בשכל גלוי, ובהכרח דיכול להיות בה הפשטה, וכאשר הוא מפשיטה מלבושי ההשגה הרי זה הפשטה דאחר הלבשה, ועם היות שזהו מדרי' גבוה ביותר השגה נעלמת, הנה בכ"ז הרי זה השגה ולא השכלה, ומאחר דזהו השגה הרי מוכרח שיהיו לבושי השגה (והם מני' ובי' כו') וכאשר ישנם לבושי השגה, הנה ההפשטה שבא אחר זה, הוא רק הפשטה דהלבשה, והפשטה דהלבשה הוא רק מה שמגיע לדקות הענין בלבד, וכמו שבהשגה ממש, הרי יש השגה מגושמת וישנו השגה בדקות, וכאשר פושט את ההשגה [ג]ה ה"ה בא רק לידי דקות הענין, ולא יותר, הנה כמו"כ בהשגה נעלמת, שהוא מדריגה היותר נעלית בהשגה, הנה ההפשטה הוא רק הפשטת הלבשה, משא"כ הפשטה דהפלאה שהוא תחלת התקרבותו אל ההשגה לוקחה ותופס בה בהפשטה, ובתפיסתו בה אינו נח ושוקט אלא עולה בעילוי אחר עילוי בעומק הענין ופנימיותו שהוא באופן אחר לגמרי מכמו שהוא בהשגה ואף גם כמו שהוא בהפשטה דהלבשה, והגם דבהפשטה דהלבשה הרי לפעמים מגיע בהפשטה לידי עומק כזה, אשר בהשגתו בהענין לא שיער כלל שיהי' בו עומק כזה, ומ"מ לקיחתו (דער צוא טרעט צום ענין) בהענין הוא בהשגה דוקא, והפשטה דהפלאה הוא שתחלת קרבתו ותפסתו בהענין הוא בהפשטה.

(סח) **והנה**, הכח הב' שבחכ' הוא כח הירידה, והוא כח ההלבשה להלביש כל ענין שכלי בלבושי ההשגה שיהי' נראה ונגלה מובן ומושג לכל, וכמו האדם דכאשר לובש בלבושי' כאלו שע"י לבושי' אלו הרי הוא ניכר יותר, וכן הוא בענין לבושי ההשגה, דע"י הלבשה זו הרי נעשית ההשגה ניכרת ונגלית ומובנת להמשיג והעיקר הוא באורך דשכל, וכידוע ¹⁰⁰⁴ דבשכל הרי יש עומק אורך ורוחב שזהו בדוגמת הנהר המתפשט ומתרחב, וכן הוא בשכל דארץ השכל, הוא מה דהשכלה זו

(1002) ע"פ לשון חז"ל – שהש"ר פ"ה, א (ב). ועוד.

(1003) משלי כה, ב.

(1004) ראה אמרי בינה פתח השער פרק ג ואילך.

לא יוכל להביא ולגלות בדיבור את עצם כוונתו בענין זה, והוא לפי דהשגה זו הרי היא למעלה מערך וענין ההשגה, והיינו דכלי ההשגה גם בו הם קטן מהכיל השגה זו, והדיבור הוא מגלה רק את הנתפס בכלי ההשגה, דזה שהוא בא בתפיסא והתלכשות בכלי ההשגה הרי אפשר שהדיבור יגלה אותו, אמנם דבר השגה שאין כלי ההשגה יכולים להכילה, הרי אי אפשר שתבוא בהשגה, ולכן לא יוכל לדבר בזה ולגלות את כוונתו בהענין, וקרוב הדבר אשר ידיעה זו הוא מעין הראי' דחכ', והגם דזהו השגה, ובכ"ז הוא כעין ראי', ואפשר הדבר הזה מעין ההשגה דהשגת שכלים הנבדלים, וכמו שהוא בכללות ענין החכ', כלומר בכח ופועל החכ' קודם שמתלכשי בהשכלה והשגה פרטית, דיש הפרש והבדל בין חכם שהוא חכם רק ע"ש התפשטות והארת החכ', וחכם שהוא ע"ש שמאיר בו עצם כח חכמתו, הנה כמו"כ הוא גם בשכלי פרטי, דמי שהוא חכם מצד עצם כח חכמתו, הנה מלבד זאת שידיעתו בהשכלה הנגלית, שזה ידוע לכל חכם, וגם לחכם זולתו, והיינו דגם מי שהוא חכם רק מפני התפשטות והארת החכ' יודע ומשיג ענין זה, והנה לבד השגה זו, הנה מי שהוא חכם מצד עצם כח חכמתו הנה השגתו בהענין באופן אחר לגמרי מה שלא ישיג חכם אחר זולתו כלל, וגם הוא בעצמו הרי אין ביכולתו לבאר ולגלות השגתו זאת בדיבור כלל, ורק ביגיעה גדולה ועצומה ביותר יוכל להביא זה באותיות ודברים קצרים, ואין זה שהענין ההוא הוא נמצא בהדברי' והאותיות האלו, והיינו שנמצא בהם בהתגלות, דהתגלות השגה זו הוא רק בהשגה נעלמת כמו שהיא נמצאה בכח החכ' (וי"ל דזהו רק בהבן בחכ' הנ"ל בד"ה בהעלותך כו'¹⁰⁰⁰) דהשגה נעלמת זו היא למעלה מעלה מההשגה נגלית שבעצמו, ומכ"ש שאינו יכול להיות בהתגלות בדיבור אל הזולת כלל, ורק שבאותיות קצרים אלו נמצא השגה זו, ובזה נבדל החכם שהוא חכם מצד עצם כח חכמתו על החכם דחכמתו הוא רק מפני התפשטות והארת החכ' לבד, ויורגש דבר זה יותר במדות, וכמו עד"מ איש הטוב והחסד שהוא מזג טוב מצד עצם טיב מזיגת עדינת לבבו לעשות טוב וחסד עם כל אדם בפזיור גדול גם יתר מכפי כחו, ומתחבר עם כל אדם ושפל בעיני עצמו, מבלי שימצא שום יתרון בעצמו על זולתו כלל, וכל דבר הנוגע לזולתו, הנה בטובת חבריו ישמח שמחה גדול' וח"ו בהפכו יצטער צער גדול, ולא יגדל בעיניו לעשות לטובת זולתו גם בדבר הנוגע לו במאד, הנה אחרי כל זה לא ידמה כלל לאיש הטוב מפני מדת הטוב שבנפשו, דאיש אשר עצם מדת הטוב שבנפשו מאיר בו הרי יתעורר על עניני הטבה כאלו, אשר לא יוכל שום איש הטוב והחסד מפני עדינת לבו בלבד לעמוד עליהם ולא ישער אותם כלל. ובדוגמא כזאת יובן גם בחכ' ושכל, דעם היות דגם החכם בהתפשטות והארת החכ' לבד הנה גדלה ורמה מעלתו במאד מאד, הנה בכל זה לא ישתווה כלל לחכמת החכם שהוא חכם מפני עצם כח חכמתו. וזהו שארז"ל¹⁰⁰¹ חכם ומבין מדעתו, דמי שהוא מבין

אל האור כי טוב⁸⁸⁷, ומ"מ ה"ה מרווה צמאנו בגילוי זה במקצת עכ"פ, דהרי בהשגת הענין הנה מאיר לו אור וגילוי, הנה גילוי זה הוא מרווה תשוקתו, משא"כ בהראי' דאלקות שאינו מרווה צמאנו בשום ענין, ואדרבא גורם כוסף יותר, וכמו האדם כאשר רואה איזה דבר נעלה וטוב הנה הראי' הזאת אינה משביע אותו כלל, ואינו מרווה את צמאנו, אדרבא כל אשר יראה יותר ויסתכל בהנראה יגדל תשוקתו, והוא לפי דראי' הוא בעצם הדבר שאינו בא בתפיסא ממש, וכן מצד הנפש הרי זה מעורר בחי' ומדריגה בהנפש, שהבחינה ומדריגה ההיא אינה שביעה ואינה מרוות (זיא בינוגענט זיך ניט) בשום גילוי כלל, וכמ"ש⁸⁸⁸ ארץ לא שבעה מים, דהרצוא⁸⁸⁹ שננפש וגודל תשוקתה לא שבעה מים, דאיננה שבעה עם שום גילוי כלל, ואדרבא יגדל תשוקתה יותר ויותר, וכמ"ש במד"ר (ויקרא פ"ד⁸⁹⁰) וגם הנפש לא תמלא⁸⁹¹, א"ר לוי משל לעירוני שנשא בת מלכים, אעפ"י שהוא מאכילה כל מעדני עולם אינו יוצא ידי חובתו, למה, שהיא בת מלכים, כך כל מה שיפעל האדם עם נפשו אינו יוצא י"ח, למה, שהיא מלמעלה, והיא תמיד בכוסף ותשוקה מהרצוא הבא ע"י הראי' דוקא דהראי' גורם התשוקה, דזהו הפלא בהגילוי דלע"ל, דהנה לע"ל הרי כל הגילויים יהי' בבחי' ראי' דכתי'²⁴⁶ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר, וכתי'⁸⁹² והיו עיניך רואות, דהכל יהי' בבחי' ראי' ומ"מ יהי' בבחי' שוב, דזהו דבר נפלא והיפך הענין דחוש הראי' כמו שהוא עתה דגורם רק כוסף ותשוקה ביותר, והענין הוא דהנה על זמן דלעתיד כתי'⁸⁹³ ואני אהי' לה לחומת אש, דחומה אם שהוא מקיף אבל הוא בבחי' הגבלה עכ"פ, והיינו דהרשפי אש והתשוקה דראי' יהי' בבחי' שוב מפני התגלות העצמות שיהי' לע"ל, והתגלות העצמות הרי נת"ל⁸⁹⁴ דזהו ב' הפכים בנושא א' והתגלות זו תבוא בבחי' גילוי ממש, להיות הראי' ממש בבחי' התיישבות, אבל עתה הנה מן הראי' באלקות הרי מתגדל הכוסף והתשוקה ביותר עד שבא לידי חולי ממש מגודל התשוקה הבאה בסביבת הראי'.

(ז) **והנה**⁸⁹⁵ בכדי להגיע לזה הוא ע"י ההתבוננות באלקות שבעולמות, היינו בכח הא"ס שבוה, דבכל דבר גשמי הנה התהוותו הוא מא"ס ממש וכן נמצא בו כח א"ס, דזהו בלבד הוא סיבת מציאותו וסיבתו קיומו ופעולתו, ובא ע"י ההתבוננות בראי' ממש בעיני בשר, וכמ"ש⁸⁹⁶ שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה,

(887) ע"פ בראשית א, ד.

(888) משלי ל, טז.

(889) "דארץ הוא ל' רצוא" – ד"ה זאת התורה אדם הנ"ל הערה 876.

(890) פיסקא ב.

(891) קהלת ו, ז.

(892) ישע"י ל, כ.

(893) זכרי' ב, ט.

(894) פרק נב (לעיל ע' 000).

(895) פרקים נז"ס – נכללו (עם הוספות כו') בד"ה פינחס בן אלעזר שנה זו פרק ג ואילך (לקמן ע' 000 ואילך).

(896) ישע"י מ, כו.

(1000) פרק נח ואילך (לעיל ע' 000).

(1001) משנה חגיגה יא, ב.

דאלה הוא בחי' גילוי ממש, וברא אלה, הגילוי בהתהוות, והיינו דבהתהוות בפועל הרי רואים בזה אלקות ממש, והוא א"ס ב"ה, דבריאה והתהוות אין זה כח הנבראי' כלל, וכמאמר⁸⁹⁷ אם יתכנשו כל באי עולם אינם יכולים לברוא אף כנף יתוש א', דבריאה יש מאין אין זה בחיק הנבראי' כלל, ולכן אין דוגמת ענין יש מאין בהאדם כלל, ואינו דומה לענין עו"ע דישנו דוגמתו בהאדם, בהכחות הרוחניים שלו עכ"פ, וכמו שכל ומדו' מח' ודיבור, דהדיבור היא כלולה במח' כהתכללות העלול בעילתו, דמח' היא עילת הדיבור, ומזה שהדיבור כלול בהמח' הנה באה אח"כ לגילוי, כדוגמת התגלות המדות מן השכל, דהשכל הוא העילה, והמדות עלולים מעילת השכל, משא"כ ענין דיש מאין הרי אין דוגמתו בהאדם גם בכחות הרוחניים שבו, להיות אין זה בחיק הנבראי' כלל, ולכן הרי זה, דאין דוגמת ענין יש מאין בהאדם כלל, הנה לבד זה שאינו בהאדם, הרי הוראה והוכחה גמורה דאין דוגמת ענין יש מאין גם במדריגת גילויים העליונים ג"כ, דהאדם, הרי הוא כלול מהעליונים והתחתונים⁸⁹⁸, ומאחר דאין זה במדרי' העליונות משו"ז הנה אין זה בהאדם ג"כ, דלהיות בריאה יש מאין הוא רק בחיק הבורא ית' דהוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט⁸⁹⁹, והגם דכתיב⁹⁰⁰ מלכותך מלכות כ"ע, דפירושו דכל עולמים הרי התהוותם הוא מבחי' מדת המל', וא"כ הרי המל' מהווה⁸⁹⁹, אך הענין הוא דהנה ידוע⁹⁰⁰ דספי' המל' חלוקה מכל הספירות, דכל הספירות הם גילויים, ומל' בחינה עצמית, ובה נאמר⁹⁰¹ מראש וקדם נסוכה⁹⁰⁰, ואי' בע"ח⁹⁰² דהט"ס הם מאריך, ומדת המל' היא מרדל"א שזהו מדריגת העצמות ממש, ומשו"ז הוא הכח במל' על ענין ההתהוות ובכח זה המל' מהווה, דלהיות ההתהוות הוא מבחי' העצמות ממש, וכאשר רואין את היש הגשמי רואין דהתהוותו הוא מא"ס ממש, דראי' זו באה בעיני בשר ממש, דהרי היש הגשמי הוא מורכב, וכל מורכב בהכרח מי שיפעול הרכבתו דבהכרח לומר שהוא בעצמו אינו מורכב, ולכן פועל הרכבת שני דברים, ומה שאינו מורכב, הוא העצמות דא"ס, שהוא ית' מציאותו מעצמותו, הרי שבהגשמי נראה ונגלה דהתהוותו הוא מא"ס, כן בקיום מציאות הגשמי רואים שהוא מא"ס, דהרי הגשמי מצ"ע הוא בטבע ההפסידות וכמ"ש⁹⁰³ ויום המות מיום הולדו, ואי' בבחי'י⁹⁰⁴ דהתינוק משעה שנוולד

897) ראה ספרי ואתחנן ו, ה. ירושלמי סנהדרין פ"ז הי"ג. ב"ר פל"ט, יד. פפ"ד, ד. שהש"ר פ"א, ג (ג). פסיקתא רבתי פמ"ג, ה.
898) ראה ב"ר פ"ח, יא. פי"ב, ת.
899) תניא אגה"ק סי"ב (קל, ב).
900) ראה סה"מ תרס"ה ע' ג. תש"א ע' 4. תש"ג ע' 9. וראה פלח הרמון ויקרא ע' פט. ע' שנב.
901) פיוט „לכה דודי" (ושם: מקדם. בד"ה וה' אמר המכסה שבהערה 1: ומקדם. וכ"ה בלקו"ת צו יד, ד. ועוד). וראה לקו"ת פ' ראה ית, ד. שה"ש יח, ד.
902) שער יג (שער א"א) פ"ב. לקו"ת חוקת נח, ב. סה"מ עטר"ת ע' סה ואילך. תרפ"ד ע' ח ואילך.
תש"ט ע' יב. תרצ"ט ע' 18 ואילך.
903) קהלת ז, א.
904) ראה בחיי בראשית א, כח (סה"מ תשי"א שבהערה הבאה). וראה סה"מ תרכ"ז ע' תעט. תרל"ג ח"ב ע' תקמט. המשך מים רבים תרל"ו פל"ג. סה"מ תרס"ט ע' קיא. המשך תער"ב ח"ב ע' אקמג. סה"מ תרפ"ו ע' סא. ועוד.

הבלתי מוגבל כ"כ, עס הערט זיך אָן אין אים דיא ברייטקייט פון שכל, הוא ג"כ רק התפשטות והארת החכ' בלבד, ולכן יש חילוקים בחכמים, זה חכם גדול וזה חכם קטן, דמזה יובן יותר השליכות והמדריגות בהתפשטות והארת החכ' מה שנכנס בתואר שכל גדול ומה שהוא רק בגבול דשכל קטן, ומ"מ הנה גם השכל קטן הוא שכל ולא זולת ענין השכל, והשכל גדול הוא ג"כ רק התפשטות והארת החכ' ולא עצם החכמה, דשכל גדול וקטן הם ענינים פרטים, וחכם גדול וחכם קטן הרי הם מופשט מהפרט כ"כ, ובהשכלה מה שהוא יוצא מהגבלת הגבול, הוא נעלה בעצם מהותו דשכל מהותו ותוארו בלתי מתאימים, תואר השכל הוא ההגבלה, דאי אפשר להגיע לשום שכל בלי הגבלת הגבלה מתחלה, דתחלה צ"ל ההגבלה במה שהוא משכיל (וכמשנת'ל בד"ה והחיות רי"ש הא' סעי' כ"ח⁹⁹⁹ בענין הגילוי שקדום אל ההעלם) ואחרי הגבלה זו ביכולתו להתעסק בהמושכל ההוא, ומהות השכל הוא הבלי גבול שבגבול, והראי' דנועם עריבות מתיקות השכל הוא ההשתוממות של השכל, אָז ער ליגט אין דעם מושכל בכל מוחו ביז ער פאַר לירט גאַר דיא פרטי השכלה, און הערט מער ניט ויא גישמאַק פון שכל ושוכח על הזמן והמקום לגמרי, דשכחת הזמן והמקום הוא הבל"ג שבגבול, והוא מהות העצמי של השכל, א"כ מובן דהיציאה מן ההגבלה דשכל, הנה בשכל גופא, הוא ענין נעלה ביותר, והחכם נק' חכם ע"ש כח השכל, היינו השכל קודם שמתלבש ונתפס באיזה ענין פרטי, הכח הזה אין זה עצם החכמה, כ"א השכלה עצמה (והיינו השכלה בפועל הני"ל) אמנם השכלה בפועל זו קודם שמתלבשת באיזה ענין פרטי, וזהו חכם, הנה בזה גופא ישנו חילוק והבדל בין חכם גדול לחכם קטן, דבחכם הגדול מאיר ומתגלה בו אור החכ' דעם היותה שהיא רק התפשטות החכ' ולא עצם החכ', אמנם הארה זו היא ביותר אצל החכם הגדול מכמו שהוא בחכם הקטן שהוא במיעוט, והוא לפי שהיא בכללותה הארה והתפשטות, ולכן שייך בה ריבוי ומיעוט, ונופל בזה ענין ההגדלה ממדרי' למדרי' דמשכל קטן יכול לעלות ולהגיע לשכל גדול, וכידוע הסדר במושכלות דע"י שיודע ומשכיל שכל קטן הרי יכול להשכיל ולידע השכלת שכל גדול, וכן ההגדלה בחכמי' דחכם קטן הנה במשך הזמן הרי נעשה חכם גדול, והחכם הגדול לומד עם החכם הקטן, דכל זה הוא לפי שההשכלה היא התפשטות הארה בלבד מכח החכ', ולכן שייך בזה מדרי' בלימוד וההגדלה מקטן לגדול.

סז) **אמנם** במי שמאיר עצם כח חכמתו, והיינו שנק' חכם מצד עצם כח החכמה הנה לא מיבעי השכלותיו שהם מופלאים ביותר, גם השגותיו הם נעלי' ונשגבים מה שלא ימצאו דוגמתו בחכם זולתו, כלומר בחכם שהוא רק חכם מפני התפשטות והארת החכ' בלבד הני"ל, ולגודל עוצם השגותיו אי אפשר לשער אותם כלל, ועוד יותר מזה הנה הוא בעצמו, החכם עצמו, הרי אין ביכולתו להשפיע ואפילו לגלות בדיבור, את השגותיו כי כמה שידבר, ובאיזה אופן שיהי' דיבורו וצחות הלשון

מה, וההשכלה אם שהיא ג"כ באותה הדבר המושג, אבל מ"מ היא מופשטת מהפרטי, והוא עצם ההשכלה שלמעלה מהתלבוש' ותפיסא באיזה דבר מה, והגם דההשכלה היא באותו הפרט ומשכיל ומתחכם בו וההשכלה וההתחכמות הרי אין זה בדרך סיבה לבד כמו כח המשכיל כ"א שהוא משכיל ומתחכם בענין ופרט זה, ומ"מ הנה עצם ההשכלה (הכוונה מה שאומרים כאן עצם ההשכלה הכוונה על השכלה בפועל, ולא על השכלה בכח וסיבה כמו המשכיל והדומה) והיינו עצם ההשכלה שבפועל ה"ה למעלה מהמושג עדיין, והיינו שאינה באה בתפיסא והתלבושות בהמושג ורק הארת והתפשטות עצם ההשכלה שבפועל באה בתפיסא והתלבושות בהשגה זו, והנה זה ודאי הדבר דהארה זו דעצם ההשכלה שבפועל שהיא באה בתפיסא והתלבושות בהמושג שזהו התפשטות כח החכ' והארה בלבד, ואינו עצם כח החכ', אלא גם כללית עצם ההשכלה בפועל, גם זה שאינו בא בתפיסא והתלבושות בהמושג, דזהו השכלה עצמה הרי גם היא אינה עצם החכ', כ"א התפשטות והארת החכ' בלבד.

(טו) **והנה** הארה והתפשטות זו דחכ', היא לפעמים בהתגלות ולפעמים בהתעלמות, דזהו אחד התוארים מתוארי ההארה דענינו מתעלם ומתגלה, דההעלם והגילוי בהארה, זהו תואר פרטי ותואר עצמי במהות ההארה, והיינו שזהו העילוי שלו, דעילוי ההארה הוא מה שהוא אחוז וקשור במהות עצמי שהוא הארתו, וזהו העילוי של ההארה, ומשו"ז יפול בו ענין הריבוי ומיעוט, דכשהוא מתעלם הוא במיעוט, וכשהוא מתגלה הוא בריבוי, ולהיותו הארה יכול להיות בו ההגדלה, דהגדלה באה ע"י תפיסא בהדבר, וההארה להיות שאפשר להיות התפיסא בו לכן יכול להיות הגדלה וריבוי ע"י תפיסא זו, וכן הוא גם בהארת והתפשטות החכ' דלפעמי' היא בהתגלות והיינו בהתפשטות וריבוי, ולפעמי' בהתעלמות ומיעוט, דהרי אינו דומה אור השכל המאיר ומתפשט בשכל גדול שבו הארת החכמה בהתפשטות ובריבוי, לכמו שהוא הארתו והתפשטותו בשכל קטן שהוא במיעוט, אם שגם בו יש התפשטות הארת החכ' אבל אין זה מנושא התפשטות החכ' כמו שהיא מתפשטת בשכל גדול, דזהו בהשכלה פרטית מה שהשכל גדול יש בו התפשטות והארת החכ' יותר מכמו בשכל קטן, ועוד יותר הרי נרגש (הערט זיך אָן) בשכל הגדול אם שהוא ג"כ רק התפשטות החכמה ולא עצם החכ', ומ"מ הנה בהתפשטות זו הרי נרגש (דער הערט זיך) ריבוי אור דחכ' ובשכל הקטן אם דגם בו מאיר חכמה, דגם שכל הקטן הוא שכל ולא דבר זולת השכל ומ"מ הרי הוא מיעוט שכל, והיינו שנרגש שכל מכוון ומצומצם, דשניהם (בגדול וקטן) הוא התפשטות השכל בלבד, הנה בהשכל הגדול נרגש ריבוי השכל, והיינו שנרגש, עס הערט זיך, ומכוון יותר, עס פילט זעך, דזה שיודע אין זה עדיין כולו, כלומר כל מה שיש בהשכלה זו, ובשכל הקטן הרי נרגש, הערט זעך און עס פילט זעך דיא הגבלה פון דעם און דיא הגשמה שלו, והיינו ההגשמה שבשכל, דכל זה הוא רק התפשטות השכל, כלומר דכמו בשכל קטן אם שנראה קצהו (עס זעהט זיך אָן הקץ שלו) עם כל זה הנהו שכל, ולא דבר זולת השכל, הנה כמו"כ ממש בשכל גדול, אם שנרגש בו הריבוי, כלומר כאלו נאמר דנרגש בו

מתחיל להתייבש, שזהו מטבע מהות הנברא להיות ההפסידות בו תמיד, וקיום מציאותו הוא בכח הא"ס, וכן התמדת פעולתו הוא בכח הא"ס, דמעצמו הרי מי שהוא מוגבל בעצם הוא מוגבל גם בכחו ופעולתו, א"כ הרי בהנבראים הן בהתהוותם וקיום מציאותם, והן בהתמדת כוחם ופעולתם הרי נראה ונגלה בזה כח הא"ס ממש, וזהו מרוב אונים ואמין כח איש לא נעדר⁹⁰⁶, דקיום הנבראים הן קיומם במין, והן קיומם באיש⁹⁰⁵ הוא בכח הא"ס, ואומר ע"ז מרוב אונים ואמין כח דזהו הגברה מתגבורת העצמות דיש הגשמי יהי' לו קיום נצחי, כפי שיהי' רצונו ית'.

והנה האדם שענינו רואות דהיש הגשמי הוא מא"ס ממש, וכמו"כ שבנבראי' נמצא כח א"ס, ומעמיק דעתו בהתבוננות בענין דא"ס, איך שיש השתל' דריבוי עולמות עד אין קץ וכמ"ש⁸⁰ ועולמות אין מספר א"ת ועולמות אלא ועולמות⁸¹ שהם בלי מספר ויש בתוכם גם מדרי' גבוהות ונעלות ביותר, ומ"מ אין ערוך לך⁹⁰⁶, שאינם בערך אל העצמות כלל, וכולם יחדיו ה"ה שוין לפניו ית' עם הגשמי, דפרצוף הראשון דא"ק ועולם היותר תחתון דעוה"ז הגשמי, והמדרי' היותר אחרונה שבו שהוא הדומם כמו האבן והחרס הרי כולם שוין לפניו ית' בהשואה גמורה, ועכ"ז הנה הוא ית' מחי' ומהווה כל נברא גשמי מאין ליש תמיד בכל עת ובכל רגע, וענינו רואות מציאותו ית' ואינו יכול להשיג מהותו ית' בשום ענין, דהרי המדריגות היותר עליונות בנבראי' וכמו ג"ע הנה זה רק הארה וזיו בלבד, וגם הגילוי דלע"ל בנו"ן אלפים יובלות⁹⁰⁷ הוא ג"כ שם והארה וכמ"ש⁹⁰⁸ אשר שם שמות בארץ, א"ת שמות אלא שמות⁹⁰⁹, דמה שהוא בחי' שמות, היינו הגילוי דלע"ל דוחד חרוב³⁹⁵, הוא ג"כ אינו אלא שמות שם והארה בלבד, וענינו רואות מציאותו ית' אתו עמו ממש, איך כי את השמים והארץ הוא מלא⁹¹⁰ ומתהווה ע"ז כל נברא גשמי ורוחני מאין ליש, ואינו יכול להשיג מהותו ית', אשר ראי' זו יגדיל הכוסף והתשווקה להשיג מהות הא"ס ב"ה ביותר, עד כי יחלה ממש מלבו הדואג אשר כל ימי עולם לא יוכל להשיג מהות א"ס ב"ה, וזהו ועניני האדם לא תשבענה, דמה שהאדם רואה בעיניו ממש מציאותו ית' אין זה מרווה ומשביע תשווקתו וכוסף נפשו, אלא אדרבא יתגדל אצלו הכוסף והתשווקה להשיג מהותו ית'.

(נח) **והנה** זהו הראי' בעיני בשר ממש, במציאות אלקות, ויובן דאפ"ל גם הראי' בהתבוננות דיהו"ע, דהנה ההתבוננות בשאו מרום כו' שהוא הראי'

905) ראה רד"ק ישעי' שם. ספר העיקרים מאמר שני פרק יא. ספר החקירה להצ"צ סב, א ואילך. קג, א ואילך. אוה"ת תשא ע' אתתכה. ספר המאמרים תרל"ח ע' עג. המשך תער"ב ח"ב ע' תרפד. ד"ה אין ערוך הב' תרצ"ד פרק ל (סה"מ תשי"א ע' 142).

906) ברכת יוצר לשבת.

907) ראה ש"ך עה"ת ר"פ בהר. עטרת ראש דרוש לעשי"ת סו, ב. סז, ב. שיערי תשובה ח"א ע, ג. ובכ"מ.

908) תהלים מו, ט.

909) ברכות ז, ב.

910) ע"פ ירמ"י כג, כד.

ממש באלקות, הוא בחי' הא"ס שבעולמות ונבראי', וכמו"כ יכול להיות הראי' באוא"ס שמצ"ע ולמעלה מגדר עולמות, דהאוא"ס שמצ"ע ומה שלמעלה מגדר עולמות הוא בחי' יחו"ע כנודע, אמנם יחו"ע אם שגבהה ורמה מעלתה מאד, מ"מ זה בחינת גלויים מאוא"ס, והא"ס שבנבראי' ועולמות הוא בחי' עצמות, דהעצמות ממש כבי' מהווה ומחי' מאין ליש, ומ"מ הנה יש יתרון ומעלה בהאוא"ס שמצ"ע ומה שלמעלה מגדר עולמות, ולכן הראי' בזה הוא למעלה יותר, מכמו הראי' בא"ס שמצד העולמות, אמנם בזה אי אפשר להיות ראי' ממש בעיני בשר, לכמו שהוא הראי' בשאו מרום הני"ל, אלא הוא ע"ד דאי' ברע"מ⁹¹¹ דבעין השכל דבליבא אתחזי כולא, וכמ"ש בסש"כ⁹¹² ולהאיר עיניו בראי' חושית ולא בשמיעה והבנה בלבד כו' דראי' היא בחי' חכ' ושמיעה היא בחי' בינה⁹¹³, והנה אנו רואים דיש הפרש גדול בזה שמשכיל וממציא השכלה והמצאה חדשה מעצמו, לאחר שמקבל ושומע ההשכלה וההמצאה ההיא ממנו, דזה שמשכיל בעצמו ההשכלה, הרי מאיר לו אור רב ובהירות הענין אצלו (דיא קלאר קאייט פון דעם ענין, איז באַ אים) כאלו רואה בעיניו ממש את הענין ההוא משא"כ בהאחר שמקבל ההשכלה וההמצאה ממנו, הנה אף גם שזהו אותה השכלה ממש, ומקבלה מפי המשכיל שהשכילה והמציאה בעצמו, ומ"מ כמו שהיא מתקבלת אצל האחר (כלומר המקבל) אינו אלא בבחי' שמיעה בלבד, ועוד יותר מזה אנו רואים במוחש דאף גם במי שמשכיל וממציא איזה השכלה והמצאה בעצמו, הנה במשך הזמן הרי השכלה והמצאה זו גופא הוא אצלו כמו בבחי' שמיעה בלבד, ורק בעת שנופל ויורד השכלה והמצאה זו ממקורה, מקור השכל, הנה רק אז היא אצלו בבחי' ראי' שהיא מאירה אצלו כאלו רואה את עצם הענין, והגם שזהו ידיעה שכלית, הרי שהיא (ההשכלה) באה אצלו בידיעה ממש, ומ"מ הרי אין זה ידיעה שכלית בלבד, כלומר שאין ידיעה זו מוגבלת (מער ניט ויא אין ידיעה). והיא גם למעלה מידיעה, דזה שיודע את השכל אין זה תפיסא בקצוות השכל והגבלתה, כ"א כמו שהשכל תופס את האור כמו שהוא למעלה מהשגה וידיעה, וזהו בהירת האור דהשכלה מה שהשכל תופס בעצם הענין שלמעלה מהשכל,

וביאור דבר זה דהנה אי' בס"מ⁹¹⁴ הבן בחכמה, וחכם בנינה, דפי' הבן בחכ' דכח הבינה יהי' כלול בחכ', וחכם בנינה, דאחר שהבינה באה בפרצוף בפ"ע, דפרצוף הבינה התגלותה מהחכ', אבל באה בפרצוף בפ"ע, הנה החכם בנינה שיהי' התלבשות החכ' בהבינה, והיינו דחו"ב יהיו כלולים זב"ו, דכח הבינה יהי' כלול בחכ', וכח החכ' יתלבש בפרצוף בינה, ויובן זה בכחות הנפש בהאדם למטה, דחכ' היא ההארה הבאה בגילוי במוח, היינו התנוצצות אור שכל כמו שהוא בתחלת התגלותו

בהפשטה הרי נעשה בו יתרון בזה שהי' מלובש בתחלה, ועתה הנהו מופשט, דכ"ז הוא בעצם מעלת ענין ההפשטה על ההלבשה, דכן הוא גם בהפשטה דהלבשה, אלא דכללית הפשטה זו דהלבשה הוא רק מה שבא לדקות הענין, והיינו דרק הפשיטו מההשגה שהיא הגשמה בלבד, הנה בהפשטה דהפלאה, הנה לבד זה דיש בו עילוי דהפשטה בכלל (והיינו היתרון דבהפשטה כו') הנה עוד זאת גדלה מעלתה שהוא לוקח את הענין באופן אחר לגמרי, והיינו דלקיחת הענין (דער נעם אין דעם שכלי) כמו שהוא בהפשטה דהפלאה, אין לזה דוגמא במושג כלל, אפילו השכלה היותר נעלית, ומכ"ש בהשגה, דהשגה היותר נעלית אינה בערך ענין ההשכלה, ומכ"ש ההפלאה שהו"ע ההפשטה, דלקיחת המושכל בהפשטה הוא באופן אחר לגמרי. דהנה בהשגה, הרי ההשגה היותר נעלית, וכמו השגה נעלמת הרי רחוקה מהשכלה, ומכ"ש מהפשטה, דהשגה אם שהיא נעלית ביותר, ומ"מ באה בלבושי השגה לפ"ע, משא"כ בהפשטה שהוא תופס את הענין באופן אחר לגמרי.

סה) וביאור דבר זה הוא דהנה ידוע⁹⁹⁷ דהשכלת והשגת כל ענין שכלי הנה זה התפשטות כח החכ', שהוא הארה בלבד, ולא עצם כח החכמה, ועם היות דחכ' היא השכלה, והיינו דחכ' אינה רק סיבה אל ההשכלה, דבכחה הוא משכיל ומתחכם, אלא שהחכ' היא השכלה עצמה, אמת הדבר כי חכמה היא השכלה עצמה, ובכ"ז הנה זה שהחכ' היא השכלה עצמה אין זה מכריח עדיין להיות ההשכלה גם היא חכ' עצמה וההשכלה עם שזהו כל עצמותה, והיינו השכלה עצמה אין זה אלא התפשטות הארה מכח החכ' בלבד, ותוכן נקודת ההבנה במושכל זה הוא דהנה כל השכלת דבר וענין שכלי ובפרט השגת השכלי הנה בהכרח שיבוא באיזה ענין פרטי, והיינו בפרט דבר, והענין פרטי או פרט הדבר ההוא, הוא אשר יונח עליו התואר הדבר המושג, והיינו כי הדבר הזה (אָט דער מושג פרטי) הנה בו ישכון ההשכלה ההיא, ואת הדבר הזה (המושג הזה) ילביש ההשגה ההיא, אשר יובן הדבר כי יש בו ב' דברים הא' השכלת והשגת הדבר המושג, והב' עצם ההשכלה וההשגה, והיינו ידיעת ההשכלה וההשגה, ועצם ההשכלה, ועם היות דעצם ההשכלה והשגה ה"ז בהדבר המושג, ומ"מ הוא למעלה מהמושג, שהרי המושג הוא ענין פרטי במה שהוא מושג ותהי' השגתו הגבלתו, והגבלתו במושגו, והוא ענין פרטי מה שהוא, וואָס דער מושג איז, וההשכלה הרי איננה פרטית, וכמו שנראה במוחש דשכל אחד מסתעף לכמה פרטים וענינים, וההשכלה אינה פרטית. ועד"מ מבין דבר מתוך דבר¹⁶⁷, הרי הדבר ותוך דבר הם ב' ענינים, והגם דהדבר נעשה מהתוך דבר, אבל הוא מהות דבר וענין לעצמו ואינו מוכרח כלל שיהי' דבר בדוגמתו, ואדרכא יכול להיות כעין הפכו (וכמו בממכ"ע וסוכ"ע דזהו או"פ ואו"מ)⁹⁹⁸ ובכל זה הנה ההשכלה אחת היא. וכן הוא בכל שכל פרטי, הנה המושג הוא השכל שבא בהתלבשות ותפיסא באיזה דבר

911) זח"ב קטו, ב.

912) פכ"ט.

913) ראה במקומות שצויינו בהערה 552. לעיל פרק יא ואילך (ע' 000 ואילך). ובכ"מ.

914) ספר יצירה פ"א מ"ד. וראה לעיל פרק יד (ע' 000 ואילך). סה"מ תרנ"ט ס"ע עג ואילך. עטר"ת ע'

רכו. תרפ"ט ע' 129 ואילך. וש"נ.

997) בהבא לקמן (עד אמצע פרק סו) – ראה המשך תער"ב ח"א ע' קפו ואילך.

998) ראה פרק ז (לעיל ע' 000).

בכלי ההשגה, והוא לפי, דכ"כ הפשיטו מלבושי ההשגה עד שאינו מוגבל, ולא לבד שאינו מוגבל הנה עוד יותר אשר אינו מצוייר בשום הגבלה לעוצם הפלאת דקותו ובמילא הרי א"א שיהי' באיזה תפיסא, דכשם שתפיסא באיזה דבר הוא בהקצות שבו, דע"י הקצוות הוא נתפס, וכן הוא גם בענין שכלי שהתפיסא בו הוא בהגבלת הענין שכלי דזהו הקצוות שבו, ודקות הענין שבא ע"י ההפשטה להיותו בלתי מוגבל, וביותר שאינו מצוייר בהגבלה, א"כ יובן במילא שאין בו שום תפיסא בכלי ההשגה. ומה שאומרים כאן דאינו בכחי' תפיסא, אין הכוונה שאינו בכחי' תפיסא כלל, שהרי זהו כעין מושכל ראשון, דהחכ' בכ"מ שהיא, הרי היא בכחי' תפיסא, והוא תפיסא במקצת עכ"פ, דזהו תואר החכ' מה שהוא תופס בהענין, איזה תפיסא שתהי' (וכנ"ל⁹⁹⁴) דחוש הראי' הוא ג"כ תפיסא בהדבר, ואדרכא בהעצם הבלתי נתפס כו') אבל בכל זה הוא תפיסא עכ"פ, אמנם להיות הענין שכלי מופשט מלבושי ההשגה, עד שאינו נתפס בכלי ההשגה להיות בכחי' השגה ממש⁹⁹⁵.

(טז) **והנה** כח ההפלאה שהוא כח ההפשטה, הרי אין זה ההפשטה הבאה אחר ההתלבשות, דישנו ההפשטה שבאה אחרי ההלבשה, והיינו דכאשר יודע איזה ענין שכלי בהשגה גמורה (כמשנת"ל) ובידיעת כל הפרטים שבהענין ההוא, דאז הרי הענין שכלי הוא מלוּבש בלבושי השגה, כדוגמת דבר המלוּבש בלבושי ומעוטף בהם, ואחרי ההלבשה הלזאת הנה בא כח ההפשטה להפשיט את הענין שכלי ההוא מלבושיו שהוא מלוּבש בהם, וישנם ב' דברים בהפשטה זו, הא' הוא פשיטות הלבושי' והוא פשיטת לבושי ההשגה (והיינו דזה שתחלה הלבשו, כלומר בעת השגת הענין הרי כל ענין ההשגה הוא הלבשת הענין, הנה עתה בהפשטה הוא מפשיטו מלבושי' אלו), והב' דעצם ענין ההפשטה הוא בסדר והדרגה וכאדם הפושט את לבושו בסדר, אמנם זהו רק בהפשטה שאחרי ההלבשה, אבל ההפשטה דהפלאה הוא דתחלת תפיסת הענין הוא בהפשטה והיינו דתחלת התקרבותו בהענין לוקחו בהפשטה, ובתחלת התקרבותו אל הענין הרי עולה ומטפס בו, ומגיע לעומקו בעילוי אחר עילוי, דהפשטה זו הרי יש בה עילוי על הפשטה דהלבשה והוא דלבד זה שיש בו עילוי דהפשטת הענין, דהרי הפשטה דהפלאה הרי יש בה בכלל גם בחי' הפשטה דהלבשה (וכמו המנה דבכלל מאתיים⁹⁹⁶) דהפשטה היא למעלה מכמו הלבשה, דיתרון המעלה שבהפשטה לגבי הלבשה הוא גם בהפשטה דהלבשה ג"כ באופן כזה, וכמו שנראה במוחש א' שיבאר הענין שכלי בהלבשה, והשני יבאר ענין זה עצמו בהפשטה, יהי' האור והגילוי בהשכלי ההוא בהפשטה ביותר מכמו שהוא בהלבשה, והוא מפני יתרון ההפשטה על ההלבשה, עוד זאת הנה יהי' יתרון בהפשטה לגבי הלבשה, דכאשר מלביש את הענין עדיין בלתי נודע איך יהי' תואר הפנימי של המושכל לאחר שילבישנו (ויא ועט זאיין דער גישמאק פון דעם מושכל, און תבניתו הפנימי) משא"כ

במות, וכמו עד"מ אדם שעוסק במושכלות ומייגע א"ע באיזה ידיעה והשגה שכלית ונופל לו השכלה והמצאה חדשה בשכלו, דהשכלת המצאה זו הרי היא למעלה מן ההשגה עדיין, שהרי אינו יכול לבארה ולהסבירה בשום פנים, דלא מיבעי שאינו יכול לבארה ולהסבירה לזולתו, אלא אף גם לעצמו אינה מבוארת אצלו, להיותה עדיין למעלה מהשגה והיא רק בכחי' כח היולי, ונקראת בלשון החכמים בשם ברק המבריק⁹¹⁵, שהוא התנוצצות והברקה שכלית, ובל' המקובלים נקראת בחינה זו בשם יסוד אבא⁹¹⁶ שהוא גילוי החכמה, ובמעט רגע נעשה אצלו היכולת והאפשרות לבאר ולהסביר השכלה זו עצמה, ובהגלות היכולת והאפשרות הזאת יכול הוא לבאר ולהסביר ענין זה גם לזולתו בהתפשטות ריבוי דברים ובהרחבה גדולה, ונקרא גילוי זה בשם הסברה, והוא כח הבינה שהוא בחי' יש ומציאות, דבגילוי כח זה באים אתה עמה מציאות הכלים וצירופי אותיות אשר בהם יבאר ויסביר את ההשכלה וההמצאה ההיא, וההארה הקודמת כלומר הברקת וסקירת השכל הוא בחי' חכ' שהוא בחי' אין שאינו דבר ומציאות כלל, וזהו דחו"ב הם אין ויש, דחכ' הוא בחי' אין ובינה הוא בחי' יש ומציאות.

(נט) **והנה** בהכרח לומר דהסברה זו דבינה היתה כלולה כולה ונמצאה בהבריקה וסקירה דחכ', והיינו שהדברים האלו וההסבר שבהם מבאר ומסביר את הענין ומבינו לעצמו היו כלולים בנקודת החכ', ועוד יותר דגם כח הבינה, דכח הבינה הוא היכולת להביא נקודת השכלה לידי השגה (אָט דער קאן, ואָס מיא קען אַראָפּ טראָגין השכל' אין השגה) גם זאת היתה כלולה בנקודת החכ', וזהו קוץ התחתון דיו"ד שהוא כלול בהיו"ד ובק[ו]ן העליון, היינו כח הבינה הכלולה בחכ', אלא דהכל הוא בהעלם ובהתכלול' בנקודת החכ' ואינו ניכר שם שום דבר, אלא הבריקה וסקירה לבד, ואח"כ הוא הגילוי ובא בכחי' בינה בהשגה גמורה, והנה אנו רואין דאת נקודת ההשכלה צריכים להביא לידי השגה, והיינו שאינו בא מצ"ע כ"א שצריכים להביאו לידי השגה, ואינו דומה התגלות ההשגה לכמו שהוא התגלות ההשכלה, דנקודת ההשכלה באה מעצמה ונופלת ממקורה מקור השכל, משא"כ ההשגה צריכים להביאה ולהורידה מתוך ההשכלה, וכאשר מתקרב להוריד את ההשכל' לידי השגה הרי זה ירידה בההשכלה, שהרי מתעלמת אורה מכמו שהיא בהשכלה, והוא לפי שאור ההשכלה בא בבינה ובינה הוא התעלמות האור, ובאמת הנה הירידה שנעשה בההשכלה אין זה מירידת ההשכלה לידי השגה כ"א מהתגלות כח הבינה הכלולה בחכמה גופא, ומהתגלות זאת בתוך הנקודה יורדת הנקודה ממעלתה העצמי, שהרי זהו עוד טרם שבא לידי השגה ממש, והיא עודינה כלולה בנקודת ההשכלה, ורק בזה שמתקרב להביא את ההשכלה לידי השגה הנה תומ"י מתעלם אורה, א"כ הרי שמהתגלות כח הבינה שבחכ' גופא נעשה ירידה באור הנקודה שיוורדת ממדרגתה

994) פרק נג (לעיל ע' 000).

995) כ"ה בכתי"ק.

996) בבא קמא עד, א. בבא בתרא מא, ב.

915) ראה לקו"מ מטות פז, ג. ביאורי זוהר להצ"צ ח"א ע' תקיג ואילך.

916) ראה עץ חיים שער הכללים פ"א. ובכ"מ.

העצמי, א"כ מובן שקודם לזה, היינו קודם שמתקרב להוריד את ההשכלה לידי השגה היתה כלולה כח הבינה בחכ' בהעלם והוא מה שהיא עלולה להוריד את ההשכלה ולהביאה לידי השגה, וזהו הכן בחכמה.

ר"ל 992.

וחכם בנינה הוא דאחר שמבין ומשיג את הענין היטיב בפרטי הענין, יושמר אצלו תמצית תוכן הכוונה, היינו תוכן המכוון בהשגה זו, אשר תוכן ותמצית זה ישמור אותו בכל ענין ההתרחבות, דעיקר ההשגה הוא בהתרחבות והתפשטות גדולה, אז התוכן ישמור אותו שלא ילך בדרך עקלתון בהענין ההוא מהכוונה האמיתית והפנימיות שבו, ועוד זאת דאחר שמשיג את הענין בהשגה טובה ומפורטת יוכל לעמוד על נקודת ותמצית הענין כלומר איך הוא מבין ומשיג עצם הענין ההוא אחר כל האריכות וההתפשטות המרובה, אשר זה (וואָס דאָס) מביא אותו לידי התחדשות, והוא מה שמתקרב אל עצם הענין, וכמו בתחלת ההשכלה דכאשר משכיל את הענין ממקורו, שהוא מקור השכל, הרי מתקרב אל עצם הענין והיינו שהענין בהיר לו ביותר עד שהוא כאלו רואה אותו ממש, הנה כמו"כ הוא גם עתה ע"י נקודת התמצית⁹¹⁷, והגם דאינו אור עצמי כ"כ כמו שהוא בנקודת ההשכלה, וכנ"ל דבנקודת ההשכלה ה"ה בא אל עצם הענין איך שהוא למעלה מן השכל, דזהו"ע ההשכלה, מה שהשכל תופס בהאור שלמעלה מהשגה, הנה אמת ודאי הדבר דאינו דומה חכ', שהיא נקודת ההשכלה לוחכם בנינה שהיא נקודת התמצית, ומ"מ הרי בנקודת התמצית היא בדוגמא לכמו שהוא בנקודת ההשכלה, בזה שהוא מתקרב אל העצם יותר מכמו שהוא בהשגת הדבר והיינו שבהשגה הרי מתעלם העצם, אבל בנקודת התמצית הוא בהירות הענין, ואדרבא האור בהיר הוא בנקודת התמצית גם יותר מכמו שהוא גם בנקודת ההשכלה, דזהו ההפרש בין נקודת ההשכלה ונקודת התמצית, דריבוי האור ודקות האור (דיא רייכקאייט פון דעם ענין) הוא בנקודת ההשכלה יותר מכמו בנקודת התמצית לפי שנקודת ההשכלה היא בקירוב אל העצם יותר, ולכן הריבוי יותר, וכנ"ל⁹¹⁸ דכאשר עצמי בא בהתחלקות הוא בא בריבוי יותר, ובכל ההתחלקות שלו גם בריבוי הוא בבחי' פשיטות, ופשיטות הוא בחי' דקות האור, אבל בהירות האור הוא בנקודת התמצית יותר מכמו בנקודת ההשכלה להיותו בא אחר ההשגה הגמורה, אשר המובן מזה הוא דהבן בחכ' שהוא כח הבינה הכלול בחכ' הוא בהעלם ובבחי' ביטול לגבי החכ', ולכן אינה ניכרת כלל, אבל בחכם בנינה שהוא כח החכ' המתלבש בהבינה, אם שהוא בבחי' התלבשות אבל העיקר הוא הנקודה דחכמה, דבהתלבשות זאת המלוכש מושל ושולט על הלבוש, דהעיקר הוא הנקודה דחכ' רק שהיא מלוכשת בהשגה דבינה, וזהו התוספת מעלה בהשגה לגבי השכלה, דבהשכלה הוא ריבוי ודקות אור, אבל אינו בהיר כ"כ כמו בתמצית הענין, ולכן הרי ההשכלה אפשר שתשכח מהרה, משא"כ השגה שהוא זוכרה באריכות זמן יותר, ובפרט השגה הבאה בהתלבשות נקודת ההשכלה.

T"ב

(סג) **וביאור** הענין הוא⁹⁹³ דהנה בכח החכ' כמו שהוא כח הנפש המתלבש באברי הגוף, והיינו בכח הנפש שבא בהתלבשות במוח שבראש הרי מצינו בו ב' כחות, שהם מחולקים זמ"ז, וגם הפכים זה לזה, ובשלימותם, כלומר באמצעות ב' כחות אלו אז הוא אמיתית שלימות כח החכ' והב' כחות שבחכ', הוא כח ההפלאה וכח הירידה, שהם הפכים בענינם ובפעולתם, ובזה הם מקיימים מציאותם, כלומר מציאות עצמם, ומקיימים מציאות כללות הכח דחכמה דע"י היות מציאות שני כחות אלו ופעולתם הנכונה, כל אחד מהם במה שהוא ענינו, הנה בזה משתלם מציאות החכמה ואמיתית היותה במה שהיא, הכח הא' הוא כח ההפלאה והוא כח ההעלאה שעולה בעילוי אחר עילוי בדקות השכל בהעלם אחר העלם עד שמביא את השכל שנפלא מן ההשגה, ונעלה מכל רעיון לגמרי, והכח הב' שבחכ' הוא ההיפך מזה לגמרי, והוא כח הירידה להוריד ולהמשיך כל אור שכל למטה מטה ביותר דזהו היפך ממש מהכח הראשון דענינו להעלות את השכל בעילוי אחר עילוי עד שמביא אותו לידי הפלאה מכל השגה ונעלה מכל רעיון, הנה הוא כחו להוריד את השכל למטה מטה מבלי להשאיר מקום אשר לא יוכל להתפשט אור השכל בשם היפך ממש כח ההפלאה ד[כל] ענינו הוא להוציא את השכל מגדרו ולהביאו לידי הפלאה, הרי אין כוונתו בהענין כ"א להפליאו ביותר (פאָר וואַנדערין) והיינו דגם בהביאו אותו לידי זה שהוא נפלא מן ההשגה, הנה גם אז עדיין אינו מסתפק בזה, ובכחו הרב מפליאו עוד יותר עד שגורם שיהי' נעלה מכל רעיון, בדוגמת זה הוא כח הירידה דענינו להוריד את אור השכל למטה מטה ביותר, כלומר דענינו להוריד ולגלות את השכל, וגם בהביאו לידי השגה גמורה, עד כי יהי' ברור השגתו (קלאָר און ריין דער ענין שכלי) הנה מצד עצם הכח אינו מסתפק עדיין בזה, ומורידו עוד למטה מטה יותר, מבלי אשר ישאר מקום אשר לא יאיר שם שכל זה, כלומר שלא יהי' שום מניעה ועיכוב גם בהמדרי' היותר נמוכות אשר לא יוכלו לקבל את השכל ההוא ולהבינו, וא"כ הם ב' הפכים זמ"ז, דזה כל ענינו בעלי' והעלאה, וזה כל ענינו בירידה והמשכה, והנה יובן זה באופן כך, דהנה כח ההפלאה הוא כח ההפשטה, דכח ההפשטה ענינו להפשיט כל ענין שכלי מלבושי ההשגה, ואין זה בלבד מה שמפשיטו מלבושי ההשגה, כ"א שמגיע בזה לעומקו ופנימיותו ביותר בתכלית דקות המושכל ההוא בעילוי אחר עילוי עד שאינו נתפס

(992) = מאמר יא של המשך.

(993) בהבא לקמן – ראה ד"ה שיר המעלות ממעמקים תרד"ע שבהערה 1. עוד מאמר שמוסד על ד"ה הנ"ל תרד"ע – ד"ה כגוונא תרצ"א פ"ד ואילך (סה"מ תרצ"א ס"ע רלה ואילך). פרקים סג'סח – נכללו בד"ה פינחס בן אלעזר שנה זו פרק ז ואילך (לקמן ע' 000 ואילך).

(917) ראה תורת חיים ר"פ נח. המשך תרס"ו ע' רנב ואילך. ע' שעג. סה"מ תרס"ט ע' יא ואילך. תרפ"ט ע' 131. תרצ"ט ע' 187 ואילך. לעיל פרק יד (ע' 000).
(918) פרק מז (לעיל ע' 000).

סמך) **והנה** כן צ"ל בכל התבוננות אלקי שתהי' השגה גמורה ומפורטת בריבוי פרטים עד כי הענין מפורט באריכות היותר אפשרי, וצריכים לבוא אח"כ אל נקודת עצם הענין, וביותר בהתבוננות דענינה ההרגש (דער דער הער) בענין האלקי המובן בהשגה זו, ומזה נעשה ההתעוררות ותשוקה פנימית בפנימיות הנפש להיות בבחי' כליון בהאור האלקי, והיינו דכאשר משיג את הענין שמתבונן בו בהשגה טובה ומפורטה ובא לעמוד על נקודת התמצית המובנה בהשגה ההיא ומעמיק בה דעת עד כי מרגיש ענין האלקי שבזה אז הוא בא לידי כליון בהאור, והנה עיקר ענין הראי' הוא ע"י שמעמיק דעת בתמצית ההשגה עד שבא לכלל הכרה להכיר את הענין, ולא שהוא משיגו בלבד, כ"א שמכיר את הענין שהוא כך וכך, והכרה זו באה אחר ההשגה, היינו דכאשר תחלה הוא משיג את הענין בטוב בהשגה פרטית ובהרחבה גדולה, ונקודת תוכן ההשגה שמור אצלו, ושומרת אותו בכל ההרחבה הלזאת שתהי' כפי האמת כנ"ל ובא לידי נקודתה של תמצית ההשגה ומעמיק דעת בזה עד שבא לידי הכרת הענין, הנה ע"י ההכרה הוא בא לידי ראיית המהות בעין השכל, והיינו ע"י השקידה וריבוי היגיעה באיזה ענין אלקי שבטיב ההסתכלות בתמצית הענין, היינו איך עצם ענין האלקי מובן מתוך השגה זאת, ועמל בזה (און מאטערט זיך אין דעם) עד שבא לידי הכרת הענין, הנה במשך זמן הכרתו בהענין (איז אין דער צאייט וואָס ער שטייט אין הכרה) אז בא לידי התאמתות (עס וערט נתאמת באַ אים דער ענין) דהתאמתות זו אינה רק התאמתות השכל שהוא רק מה שהוא מרגיש את הענין, כלומר דשכלו מרגיש את אמיתית הענין, אַז מער ניט וואָס זאיינ שכל נעמט צוא דעם אמיתית הענין, כ"א התאמתות הענין, דער אמת און דער עצם פון דעם ענין, דבאמת הנה גם התאמתות השכל היא מדריגה גבוה ונפלאה ביותר, שהיא למעלה מהכרת הענין, דכשם שאינו דומה הידיעה הבאה בהשגה והיינו זה שמשיג את הענין ויודעו בטוב, אינו בערך כלל להכרת הענין, שהידיעה הבאה בהכרה היא נעלית יותר מכמו השגת הענין בלבד, דבהכרת הענין הרי מתקרב אל הענין יותר מכמו שהוא בהשגה (דהשגה שמיעה, והכרה ע"י ראי', ואינה ראי' ממש, אבל עכ"פ יוצא מגדר השמיעה ונכנס בסוג הראי', אבל אינה ראי' ברורה עדיין) שהוא רק ידיעת הדבר, רק מה שהוא יודע, כמו"כ אינו דומה מה שמכיר את הענין לזה שמתאמת אצלו הענין, דענין האור והגילוי כמו שהוא בהתאמתות הוא למעלה יותר באין ערוך מכמו שהוא בהכרה, הנה כמו"כ אין ערוך כלל האור והגילוי שהוא בהתאמתות השכל לכמו שהוא בהתאמתות הענין, והיינו העצם של הדבר ואמיתותו, און זאיינ אמתקאייט, וכנ"ל דאמת הוא סיבת הדבר, היות הדבר, ותכליתו של הדבר, דהתאמתות בכלל ה"ה למעלה מהכרה, דהכרה ה"ה נתפסת בשכל עכ"פ, אלא שאין זה כמו השגת הדבר, דשכלו ממש תופס בו להשיגו (בקצות הענין ובהגבלתו) ובהכרה הוא בדקות יותר דרק מכירו שהוא כן, והוא ההנחה בשכלו (עס ליגט אין שכל) עצם ענין האלקי, מה שלמעלה מן השכל, דער לייג אין שכל אין דעם וואָס העכער ויא דער שכל, ובא בתנועה דראי' שהוא כאלו רואה ממש את הענין האלקי בזה, וזה למעלה מהשכל לגמרי, דהשכל אינו כלי לזה, דכלי השכל בענין זה הוא רק כמו כלי

העליונה ומאיר האוא"ס שלפני הצמצום שהוא חיי החיים, וזה בא ע"י העבודה דבכל מאדך²⁴⁰ שהוא הרצוא וכלות הנפש ביציאה מגדר כלים לגמרי ורק מתקבלת בחושי הנפש כו'.

והנה זהו עבודת אהרן בהעלאת הנרות שהוא הגורם שיוכלו הנשמות להתעורר וזהו דבר ואמרת שהוא מיד ולדורות⁹⁸⁸ שהוא הנותן כח בנש"י שיוכלו להתעורר באה"ר זו, והוא לפי דאהרן הוא אותיות נראה⁹⁸⁹ דע"י הראי' באים לידי כלות הנפש ממש, וזהו שנאמר עלי' בהדלקתן שהוא ע"י הלהב שעולה, והוא לפי תחלת העבודה הוא מהנה"א וכמשנת"ל⁹⁹⁰ בענין בכל לבבך²⁴⁰. אמנם התכלי' הוא שיהי' התחדשות בהרצוא דנה"א ע"י הרצוא דנה"ב כנ"ל לכן צריך להדליק עד דהשלהבת דנה"א יעלה מעצמה ע"י התעוררות הנה"ב כנ"ל, אמנם הראי' אינו מרווה אלא אדרבא גורם כוסף ותשוקה ביותר, ע"כ נאמר פרשה זו ע"י משה שהוא הרועה ומפרנס את האמונה כנ"ל⁹⁹¹ והיינו שיהי' בבחי' התיישבות דוקא, דזהו עיקר ותכלית הרצוא הנפלא, דגם למטה יומשך אוא"ס חיי החיים כו'.

התבאר,

(סב) דתשו' רפואה, ועולם העלם.

988) ראה רמב"ן עה"פ. בחיי שם – הובא באוה"ת פרשתנו (בהעלותך) ע' שכו.

989) תו"א תצוה פב, סע"ב. לקו"ת פרשתנו (בהעלותך) ל, סע"א (ושם: כמ"ש בוהר פ' אמור דק"ג

תחלת ע"א ובמק"מ ובהרמ"ז שם). ספר השיחות תש"ד ע' 152.

990) פרק מט ואילך (ע' 000 ואילך).

991) פרק א ואילך (לעיל ע' 000 ואילך).

דגדולה תשו' שמביאה רפואה לעולם, להסיר את ההעלם וההסתר. וזהו פי' וגם העולם נתן בלבו⁹³⁵, דההעלם הראשון הוא תלוי בלב האדם ובעבודתו כנ"ל.

והענין הוא⁹⁷⁴ דהנה אי' במדרש קהלת⁹⁷⁵ ע"פ⁹⁷⁶ דור הולך ודור בא, כתי'⁹⁷⁷ מחצתי ואני ארפא, הכתי אין כתיב כאן אלא מחצתי, מחיצה עשיתי בין העליונים ותחתונים, העליונים קיימין והתחתונים מתים בעוה"ז אבל לעוה"ב אין מיתה כל עיקר וכמ"ש⁹⁷⁸ ובלע המות לנצח, ואף אותה מחיצה אני מרפא אותה, וזהו מחצתי, מחיצתי אני ארפא. והנה⁹⁷⁹ מחיצה הוא רקיע המבדיל בין מים למים⁹⁸⁰, דמים ומים הוא מ"ע ומ"ת, דמים מצמיחים כל מיני תענוג⁹⁸¹, ומים עליונים מצמיחים תענוגים רוחנים עד אין שיעור לגמרי, ומ"ת מצמיחים תענוג' גשמיים עד אין שיעור, וההפרש ביניהם הוא כמשנת⁹⁸² בענין ראה נתתי כו' החיים והטוב והמות והרע⁹⁸³, דהרוחניות שהוא טוב הוא בכחי' חיים, והמות הוא רע מעצמו שאין לו קיום כלל, והמפסיק ביניהם הוא הרקיע המבדיל⁹⁸³, והנה הבדלת הרקיע נא' ב' פעמי' בתורה יהי רקיע ויהי מבדיל⁹⁸⁰, והב' ויעש אלקים את הרקיע ויבדל כו'⁹⁸⁴ דהנה גם במדרי' הקדושה יש מסכים ופרסאות וכתי'⁹⁸⁵ והבדילה לכם הפרוכת בין הקדש ובין קדה"ק ואי' בספד' צ"ר רפ"ה⁹⁸⁶ שהוא ההבדלה בין אצי' לעתיק, וכן הוא הפסיק טעמא שבין ב' שמות הוי' דכתי'¹⁸³ ויקרא הוי' הוי' ב' שמות הוי', הא' שם הוי' דלתתא והב' שם הוי' דלעילא ופסיק טעמא בגוייהו¹⁸³, ויש הבדלה בין קדש לחול, דחול⁹⁷⁹ הוא מל' חולה שהוא ק"נ שהיא מחלה, ומחלה הוא המפסיק בין החיים למיתה, דמיתה הם גקה"ט ומחלה הוא ק"נ והוא המפסיק בין חיים להיפוכו, וזהו מחיצה עשיתי ק"נ דלפעמי' הוא טוב, ואני מרפא אותה להעביר את ההעלם ע"י העבודה בהמשכת גילוי אלקות בעולם, דזהו מה שעל הגילוי דלע"ל נא'³³² ביום ההוא יהי' הוי' אחד, דכולו טוב, יום שכולו טוב⁹⁸⁷, להיות שיהי' גילוי אוא"ס שלפני הצמצום. וזהו דגדולה תשו' שמביאה רפואה לעולם דע"י התשו' שמסיר ההעלמות וההסתרי' ומעורר כח פנימי ועצמי דעומק הנפש הנה עי"ז מעביר ההעלם שהוא הצמצום הראשון, ונשלם הכוונה

פשוטה, ולא כלי המקבל, והיינו הנחה בשכל, עס לייגט זעך אין שכל אָט דאָס וָאָס העכער וידער שכל, דזהו כן בהתאמתות שכלי, ומכ"ש בהתאמתות הענין, הוא הנחה בחושי הנפש שלמעלה מכחות הנפש, ובא ההרגש מזה (עס דער לאַנגט [ט] אַ גיפיל מזה, כלומר אַ שאַיין פון דער הנחה וָאָס אין חושי הנפש איז מגיע אין כחות הנפש בתור הנחה) בשכל כנ"ל ורואה עצם הדבר, ומעוצם גודל הפלא' עצם הענין כמו שהוא בחושי נפשו, ומגיע מזה הארה (אַ שאַיין) בהרגש שכלו ורואה עצם הענין כמו שהוא, הנה מהעדר ההתגלות והעדר ההשבעה שאינו יכול לרוות צמאונו הנורא, ועוד יותר כי הראי' גורם הצמאון ביותר, ובפרט כמו שהוא בחושי הנפש שמתעורר בחינה ומדריגה כזו אשר הנפש לא תמלא בשום גילוי אור כנ"ל, הנה מזה בא לידי חולי ממש, וזהו ועיני האדם לא תשבענה, דהראי' להיותה בעצם הדבר מה שאי אפשר להיות בבחי' תפיסא ממש לכן זה גורם חולת האהבה והתשוקה הנפלאה בכוסף בלתי מוגבל, בהאהבה דבכל מאדך, דהגורם תשוקה וצמאון זה הוא הרצוא של המנגד, כלומר רצוא של הנה"ב שע"י נעשה התחדשות ברצוא של הנה"א מה שלא הי' לו בתחלה מצ"ע כלל, ולזאת רצוא זה כשהוא בתפלה מביא לידי חולת אהבה דעיניו כלות להשיג מהותו ית'.

(סא) **והנה** בלק"ת מהאריז"ל⁹¹⁹ אי' דחולה הוא בגימ' מ"ט, והיינו שחסר שער הנו"ן, דהנה חמישים שע"ב נבראו בעולם⁹²⁰, וכשחסר שער הנו"ן נקרא חולה, וידוע⁹²¹ דשער הנו"ן הוא המחבר חו"ב, והיינו דהראי' דחכ' יהי' בנינה ג"כ, דבהשגה יהי' כמו בהשכלה, אבל כשחסר זה נק' חולה, דהנה אי' בתיקונים⁹²² דאבא עילאה מקננא באצי' ואימא עילאה מקננא בבריאה⁷⁶, אבא עילאה בחי' חכ' מקננא באצי' דהגילוי באצי' הוא מבחי' החכ' והגילוי בבריאה הוא אימא עילאה בחי' בינה (וכנ"ל⁹²³ בענין עמידת השרפים) ולזאת הנה גם במדרי' הביטול חלוק אצי' מבריאה, דבאצי' הוא בחי' הביטול דחכ', ובבריאה הוא בחי' הביטול דבינה, דבינה היא בחי' יש לגבי החכ' שהיא בחי' אין, ולכן נקרא חולה שהוא חסר, דאינו דומה הביטול דבינה לגבי הביטול דחכ', אמנם זה בדקות ענין החולי, וזה הי' סיבת חטא העגל, והוא מה שירדו מבחי' ראי' לשמיעה דבכח' העיקר הוא בחי' הראי', ומהראי' וההסתכלות בעצם ענין האלקי אז לא יסורו כל מחשבותיו וכל מדותיו מעצם ענין האלקי, והיינו שבכל עשיותיו ועניניו כל היום הוא דבוק באלקות לפי שענינו ממש רואות את המלך ב"ה, דגילוי זה הי' במ"ת דכתי'⁶⁸⁸ וכל העם רואים, שהיו במעלת

974) בהבא לקמן – ראה אה"ת משפטים ע' ארכח ואילך.

975) קה"ר פ"א, ד (ג).

976) קהלת א, ד.

977) האזינו לב, לט.

978) ישע"י כה, ח (ושם: בלע).

979) בהבא לקמן – ראה מקומות שצויינו בהערות 969; 974.

980) בראשית א, ו. ראה לקו"ת ואתחנן יא, ב.

981) תניא פ"א (ה, סע"ב).

982) פרק מט (לעיל ע' 000).

983) ראה לקו"ת שם.

984) בראשית שם, ז.

985) תרומה כו, לג (ושם: והבדילה הפרוכת לכם). וראה תו"א לך לך יב, ג ואילך.

986) = בספרא דצניעותא ריש פרק ה' (זח"ב קעח, ב).

987) נוסח הרחמן (שבברכת המזון) ליו"ט.

919) פ' וירא (בטעמי המצוות – ד"ה ביקור חולים). ויחי מת, ב. וראה לקו"ת שבהערה 879. מקומות

שצויינו בהערה 930. סה"מ תרנ"ג ע' רסא ואילך. ע' ער. ובכ"מ.

920) ראש השנה כא, ב.

921) לקו"ת שם. המשך וככה שבהערה 925.

922) כ"ה בשם התיקוני זהר (דאבא עילאה מקננא באצילות) – בסה"מ תרנ"ה ע' רכג. תש"ח ע' 81,

ובהערת כ"ק אדמו"ר שם: להעיר מסוף תיקון וא"ו. וצ"ע, עפמ"ש בע"ח ש' סדר אבי"ע פ"ג פי' ל' מקננא,

דלכאורה אינו שייך באבא. ובסה"מ תש"ג ע' 133 מציינ: כ"ה במק"מ לזח"ב רך, ב. בתו"א עה, א.

923) פרק מב (לעיל ע' 000).

הראי' באלקות, וכתב⁶⁸⁸ וירא העם ותרגם וחזא עמא שהיו במדרי' החכ', וכתב⁹²⁴ ימותו ולא בחכ', דבכח' הן בהראי' והן בהביטול אינו שייך ענין החטא ועון כלל ח"ו, אדרבא הראי' מביא לידי דביקות כל עצמותו כנ"ל, אבל כשירדו מן הראי' אל השמיעה דשם הנה במדרי' התחתונות שייך חטא ועון, וכמו בכחות וחושי הנפש, הנה מצד החוש אינו שייך חטא ועון, דחטא הוא חסרון, ועון הוא עיות ועיקום וכמו שנראה במוחש אִז חוש דער לאָזט ניט פעלין אין דער זאך, ושיהי' עיוות ועיקום משא"כ מצד הכחות דאפ"ל חטא ועיוות, וכנראה בכחות בנ"א שעלולי' לטעות וכו' ובעבודה הוא שכל והשגה, ואמונה, דשכל והשגה שהם כחות הנפש הנה בזה שייך חטא ועון, משא"כ בחושי הנפש שהו"ע האמונה בזה אינו שייך שום חטא ועון כלל, וזהו"ע החולי מצד הכחות שבזה שייך חולי ממש, וכמו בגשמיות הרי יש ב' אופנים בחולי⁹²⁵, הא' חולת אהבה, שהוא חולת התשוקה והכוסף, ואין זה מצד קלקול האברים דגורם חולי ח"ו כ"א חולת התשוקה, וכמו בא' שהעלה בלבו טינא⁹²⁶, ומגודל הכוסף ואינו יכול למלאות רצונו וחפצו הוא נחלה מזה, ובעבודה הו"ע חולת אהבה הנ"ל מה שענינו ממש רואות מציאותו ית' ואינו יכול להשיג מהותו ית' בשום ענין כנ"ל, והב' הוא חולי הבאה בסבת קלקול אברי הגוף ר"ל שנופל למשכב ח"ו ומתגבר בו חום הטבעי בהתגברות יתירה עד שאובד כוסף האכילה, או שנאבד אצלו טעם האכילה, דטועם את המתוק למר והמר למתוק עוד זאת יותר שמתאוה למאכלים רעים ומתעקש בזה בעקשות גדולה מפני כובד המחלה ר"ל וריבוי החום בוחר במאכלים המזיקים לו ח"ו, וכן הוא ברוחניות דכאשר מתגבר חום הטבעי דנה"ב ברשפי אש התאוה ורצונות זרות מהבלי עוה"ז ומעמיק דעתו רק בתענוגי עוה"ז וזה כל חפצו ורצונו, ובהם יהגה כל ימיו, ומד' שכוחה לכו לגמרי והיינו שאינו מרגיש ענין אלקי ואינו חפץ בזה כלל, ולכל דבר שנגש אליו, צוא ואָס פּאָר אַ ענין ער גייט צוא העיקר הוא אצלו החומרי והגשמי ממש, והרוחני אינו תופס מקום אצלו, לפי שאינו מכירו כלל, ער דער קאָנט גאָר ניט קיין ענין רוחני לפי שהוא רחוק מזה לגמרי, והגם שהוא מקי' המצות אבל הוא כדרך מצות אנשים מלומדה⁹²⁷ וכמ"ש⁹²⁸ כי פנו אלי עורף דמה שפנו אלי הוא רק בבחי' עורף ואחורים בלבד, וכל התענוג הוא בעניני עוה"ז, וזהו התאוונות הנביא על זמן הגלות על החלוף והתמורה בכללית העניני' דהאמונים עלי תולע חבוק אשפתות⁹²⁹, דבזמן הבית אמונים עלי אור וגילוי, וההנחה דהרוחני עיקר והגשמי טפל אל הרוחני, ובזמן הגלות מה שחובקים ומחבבים

924) איוב ד, כא.

925) ראה המשך וככה תרל"ז פס"ג. סה"מ תר"ס ע' פ. ד"ה פינחס בן אלעזר שנה זו (לקמן ע' 000 ואילך).

926) ראה סנהדרין עה, א. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן כתובים ח"ב ע' ז ואילך. אוה"ת שה"ש ח"א ס"ע ריא ואילך. ספר המאמרים תר"ם ח"א ע' צד ואילך. תר"ס ע' עז ואילך.

927) ע"פ ישעי' כט, יג.

928) ירמ' ב, כז.

929) איכה ד, ה.

ובקבלה והסכמה בלב בחוזק גדול אשר לא⁹⁶² ישוב לכסלה עוד⁹⁶³, ותשו"ע היא תשובה עצמית ופנימי' מעומק ופנימיות הנפש אשר עי"ז מגיע לבחי' העצמות דוקא⁹⁶⁴, וכמ"ש⁹⁶⁵ ממעמקים קראתיך הוי' שע"י הקריאה בתשו' מבחי' מעמקים שהוא עומק לעומק הנה עי"ז קראתיך הוי' הוא קורא וממשיך את הוי'⁹⁶⁶, שם הוי' דלעילא שהוא עצמות אור"ס שלפני הצמצום, וכתב⁹⁶⁷ מגלה עמוקות מני חשך דעי' העבודה ובירור בחשך הנה עי"ז מגלה העומק ביותר שקורא וממשיך אור עצמי שע"ז מתמלא כל הפגמי' ונמשך רפואה להמחלה, דמחלה הוא מקור החולי, דעיקר החולי הוא תגבורת האש זרה, והמחלה הוא המקור, דרפואה זו הוא עי' המשכת העצמות דוקא, וכמ"ש⁹⁶⁸ והסירתי מחלה מקרבך, דכאשר ישנו איזה מחלה חלילה, ובפרט מחלה פנימית הקשה ביותר מכמו מחלה חיצונית, הנה בכדי להסיר המחלה פנימית הוא אומר והסירתי, דזה בא עי' המשכה עצמית, והמשכה זו הוא עי' תשו' שהוא דבר חזק וחרף ביותר. וזהו גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם. אמנם צ"ל למה העולם צריך רפואה⁹⁶⁹, ומהו עולם, דעי' התשובה בא לו הרפואה. אך הענין הוא דהנה עולם הוא ל' העלם והסתרה⁹⁷⁰, וכמו ונעלם דבר⁹⁷¹, ונעלמה מעיני כל ח"י⁹⁷², דמקום העולם הוא יש ומציאות מה שהוא מעלים ומסתיר על אור וחיות, וזהו דעולם הוא ל' העלם, ולכן התהוות העולם הוא עי' ההעלם וצמצום הראשון שהי' באור"ס ב"ה, וכן התהוות מקום מציאות העולם ממש הוא עי' העלם והסתרה הבורא מהנברא²⁴³, וזהו כל מציאותו של העולם שהוא יש ומציאות ומעלים ומסתיר על האור והחיות שבו, וכמו נפש הדוממת, הרי הדומם גם בו יש נפש המח' אותו¹⁴⁶ ומ"מ הרי אינו נראה ונגלה כלל, והוא לפי שגשם הנברא ומציאות חומרו מעלים ומסתיר על החיות שיש בו. וכן הוא בכל נברא הרי יש בו חיות המח' את גשם חומרו מלבד אור וחיות הנפש המח' אותו, אמנם חיות זה אינו נראה ונגלה כלל. וכמו האדם הרי לבד זה שיש בו נפש המח' אותו, הרי יש חיות גם בגופו הגשמי המקיים אותו, ולכן בצאת הנפש מן הגוף הרי אינו נפרד לחלקיו ונפסד תומ'⁹⁷³, וכן בכל הנבראי, הוא מצד החיות שיש בו ומ"מ אינו נראה ונגלה בהם החיות כלל לפי שהחומר מעלים ומסתיר עליו. וזהו

962) ע"פ תהלים פה, ט.

963) ראה תניא אגה"ת פ"א (צא, רע"א). וראה רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ב.

964) ראה גם סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' ב. תרפ"ט ע' 9. תרצ"א ע' יז ואילך.

965) תהלים קל, א.

966) ראה סד"ה שיר המעלות ממעמקים בלקו"ת דרושים לר"ה סג, ב.

967) איוב יב, כב.

968) משפטים כג, כה. בד"ה וה' אמר המכסה הנ"ל מציין כאן: וכמשנת"ל (ד"ה כי תצא הב') [המשך

תער"ב ח"א ע' שעז ואילך].

969) הבבא לקמן – ראה אוה"ת בשלח ע' תקפה. סה"מ תר"ם ח"א ע' קד ואילך.

970) מקומות שצויינו בהערה 936. וראה סה"מ תרצ"א ע' ערב.

971) ויקרא ד, יג.

972) איוב כח, כא.

973) ראה לעיל ע' 000. וש"י. [לדוד מזמור].

הוא האשפה, כל ענינים הגשמים דשרשם והתהוותם מפסולת של מעלה, ומרוב החום אובדי' טעם האכילה, וטועמי' את המתוק למר, דהאור האלקי שהוא מתוק ועריבות נפשי, הם ח"ו למר, והמר שהן הנאות גשמים הם למתוק דבוה הוא עונג נפשו והוא מפני החולי, ויש בזה גופא ב' מדריגו⁹³⁰ הא' שיש בו סכנה ח"ו והיינו דהתגברות החום מביאו לידי סכנה, וכן ברוחניות דהתגברות האש זרה היא כ"כ עד שהביאו לעבור על א' מדרכי התורה בפועל הן בסו"מ והן בוע"ט⁷⁰³ דבוה העבירו ע"ד קונו, דהוא ית' קונה שמים וארץ⁹³¹ וברא אותם בשביל האדם וכמאמר⁹³² כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, וכתו"ב³¹³ אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי דמה שאנכי עשיתי ארץ הוא בשביל האדם³¹⁴, ואדם בשביל בראתי בגימ' תרי"ג³¹⁸ לקיים המצות, וכמאמר⁹³³ כל העולם לא נברא אלא לשמשני ואני לא נבראתי אלא לשמש את קוני כו', אבל מי שחטא ופגם והעביר את הדרך⁹³⁴ וגרם את החשך ח"ו, וכמ"ש⁹³⁵ גם את העולם נתן בלבו, דההעלם⁹³⁶ הוא ניתן להאדם לבררו ולזככו, ובשבילו נברא העולם⁹³⁷, כלומר ההעלם⁹³⁶ בכדי שיכררו⁹³⁸, אבל כשאינו כן הרי ח"ו מסכן נפשו, וכידוע⁹³⁹ דמיתה רוחניות ח"ו קשה מגשמיות ר"ל. והב' חולי שאין בו סכנה, וגם זה בא מהתגברות אש זרה שאינו יכול להעמיד על עצמו, וכאשר עולה דבר תאוה וחמדה בלבו אינו יכול למשול בעצמו וממלא רצונו כו' והיינו שהוא שקוע בדברים המותרים, ואם שהם דברים המותרים, אבל התאוה בהם אסורה שהוא רע וכמ"ש בסו"ב⁹⁴⁰ דגם דברים המותרים אם עושה אותן למלאות תאוות נפשו הרי זה נוגה שיוורדת ברע כו' ובפרט התגברות התאוה שהוא הרשפי אש, און דער קאך בעניני עולם ותענוגים גשמי' שזהו רע ונעשה נפרד וכמ"ש⁹⁴¹ לתאוה יבקש נפרד וכדאי' במד"ר⁹⁴² ע"פ⁹⁴³

(930) ראה אה"ת שה"ש ח"א ע' קצא. המשך וככה שם. סה"מ תר"ם ח"א ע' סד ואילך. תר"ס ע' פא. שם ס"ע צו.
 (931) לך לך יד, יט.
 (932) ברכות ו, ב.
 (933) משנה סוף קידושין.
 (934) ע"פ לשון אדמו"ר הזקן בלקו"ת אחרי כו, ג. ועוד.
 (935) קהלת ג, יא (ושם: בלבם). וראה לקו"ת במדבר ה, ב.
 (936) עולם לשון העלם – ראה קה"ר ג, יא (ג) בסופו (הובא בלקו"ת שם סע"ג). וראה לקו"ת שלח לו, ד. חוקת סה, א. ביאורי הזהר להצ"צ ח"א ע' שנה. לקמן פרק סב (ע' 000).
 (937) ראה משנה סנהדרין לו, א.
 (938) ראה גם סה"מ תרפ"ט ע' 160. ד"ה שובה ישראל תר"ץ פ"ג. סה"מ היש"ת ס"ע 162. היש"ת ע' 116. ועוד.
 (939) ראה דרך חיים ה, א. אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג ע' תקכ. ח"ז ע' ככו. לקמן ע' 000. ועוד.
 (940) פ"ז. וראה אה"ת בשלח ע' תקפד. משפטים ע' א'רמו. סה"מ תר"ם ח"א ע' קא. קונטרס עץ החיים פ"ג (ע' 22 ואילך).
 (941) משלי יח, א. וראה תו"א שמות נא, ב. מקומות שצויינו בהערה הקודמת.
 (942) ב"ר פמ"א, ו. בד"ה וה' אמר המכסה שבהערה 1: „וכדאי' במד"ר ע"פ הפרד נא מעלי הבדל אינו כתי' אלא הפרד כו' הרי נפרד הוא יותר מנבדל כו', והוא שלפי שעה נעשה נפרד לגמרי מאלקות". וראה גם מקומות שצויינו בהערה 940.
 (943) לך לך יג, ט.

בהלב, ואז צריכים רפואה שהוא דבר חזק ביותר וחריף אשר פעולתו להסיר ריבוי הדם המקובץ ולהבריא את האבר המקולקל אשר יהי' אבר שיוכל להמשיך את החיות, וכן הרפואה נותן כח בהאבר שיוכל להמשיך את החיות ממקור החיות, דכל אור הנעלם הרי צריכי' להמשיכו ע"י דבר חזק וחריף, וכמו"כ יובן בהעבודה האלקית דכאשר האדם עוסק בעבודה ובטקס התו"מ דזה כל האדם, להיות עבודתו כל היום, דבהתעסקות עניניו איש איש בכל אשר לו יהי' מהלך נפשו כאשר הי' הרגש עבודתו בתפלה, אז הנה אם כה יעשה הרי גם בכל היום יהי' דבוק באלקות, ע"י שיחפוץ בכל דבר שעושה גם בעניני עולם שיהיו כלים לאלקות, ויהיו כפי הכוונה העליונה בבריאת והתהוות העולמות, ובמילא ה"ה דבק באלקות, הנה⁹⁵⁶ האדם הדבוק באלקות הוא בתכלית הבריאות ובשלימות החיות וכמ"ש⁸¹³ ואתם הדבקים בהוי' אלקיכם חיים כולכם היום, ואי' באדר"ו⁹⁵⁷ עשרה נקראי' חיים, והוי' אלקים אמת הוא אלקים חיים⁹⁶, התורה נקראת חיים, וישראל נקראים חיים, דנש"י ע"י עבודתם ממשיכים אור וחיות באדה"ע דזהו כאלו עשאוני⁹⁵⁸, דרמ"ח פקודין רמ"ח אברים⁷⁷³ שהם כלים דז"א, וכנ"ל⁹⁵⁹ דלמעלה כלים הוא בדוגמת האברים שהם ממשיכי' את החיות ולכן ע"י העבודה בעשיית הכלים ממשיכים את החיות, וגורמים ופועלים להיות יחוד וז"נ וכמ"ש⁸¹¹ והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את הוי' שיהי' ההמשכה והגילוי בבחי' מל', וע"י המל' הוא ההמשכה למטה בנפש ובגילוי בחלקו בעולם.

אמנם כ"ז הוא כאשר כל עניני העבודה מסודרים בעבודה כדבעי, אבל בהעדר העבודה ובפרט כאשר יש איזה חטא ועון חלילה הן בסו"מ והן בוע"ט⁷⁰³ דע"ז מתקלקלי' חלילה אברי הנפש ונחלשים הכחות, והיינו שמתעלמי' האור והחיות, ופוגמי' גם בהכלים העליונים⁹⁶⁰, וכידוע דבכלים נוגע מעשה התחתונים, וע"י הכלים מגיע הפגם גם בהאור⁹⁶¹, ומזה נעשה מניעה ועיכוב שנחלש או שנפסק חלילה בהמשכה הן למעלה והן למטה, וצריכים רפואה שהוא דבר חריף וחזק להסיר כל המניעות והעיכובים שיהי' ההמשכה וההילוך בהרוח חיים, וכן לחזק את אברי הנפש שימשיכו את האור, ורפואה זו הוא ע"י התשובה, הן תשו"ת והן תשו"ע, דתשו"ת הוא למלאות הפגמים בהכלים, דתשובה זו באה ע"י מרירות נפשו שמתמרמר מאד מכל עניניו והנהגותיו ומתחרט עליהם בחרטה גמורה על העבר,

(956) בהבא לקמן עד סוף הקטע – ראה אה"ת בחוקותי ע' תרצה. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' רצט. תרח"ץ ע' רג.
 (957) ספל"ד.
 (958) ראה זח"ג קיג, סע"א. ויק"ר פל"ה, ז. לקו"ת שה"ש כא, סע"ג ואילך. לד, ד.
 (959) פרק מו (לעיל ע' 000).
 (960) ראה סה"מ צ להצ"צ לח, א ואילך.
 (961) בד"ה וה' אמר המכסה עתו"ו הנ"ל מצייין כאן: וכמ"ש בתו"א ד"ה ארדה נא דרוה"ב [תו"א וירא יד, ד ואילך].

הפרד נא מעלי שנעשה נפרד ח"ו ועלול לרע גמור חלילה, ואז הוא חולה גמור, דתחלתו הוא חולה דקדושה שהוא חסר אור וראי' דחכ', אבל ע"י הראי' דחכ' הנה בא לידי חולת אהבה שהוא הכוסף ותשוקה באלקות.

בס"ד ש"ש 9" בהעלתך פ"ב.

וידבר הוי' אל משה לאמר, דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות⁹⁵⁰, וצ"ל למה נאמרה פרשה זו לאהרן ע"י אמצעות משה, הלא מצינו כמה פרשיות שנאמרו למשה ואהרן יחדיו, וכן מה שנאמר לאהרן לבד, ופרשה זו שהיא מעניני עבודת אהרן נאמרה לו ע"י משה, וביותר יוקשה דהלא אמרו⁹⁵¹ למה נסמכה פרשת המנורה לפרש' החנוכה, דכאשר ראה הקרבת הנשיאי' והוא ושבתו לא הקריבו חלשה דעתו, וא"ל הקב"ה חייך שלך גדול משלהם שאתה מטיב ומדליק את הנרות, א"כ הי' מהראוי כי הדיבור [י]הי' איליו ביחוד להפיס דעתו, ולמה נאמרה ע"י אמצעות משה, עוד מהו הכפל דבר ואמרת ועוד צ"ל מהו אומר בהעלתך והול"ל בהדלקתך, והנה רש"י פירש⁹⁵² בהעלתך ע"ש שהלהב עולה כתיב בהדלקתך לשון עלי' וצריך שיהא מדליק עד שהשלהבת עולה מאלי', וצ"ל מהו זה שהלהב עולה, ומאחר דטבע הלהב לעלות משו"ז כתיב בהדלקתך לשון עלי' מה זה נוגע כ"כ, ועוד זה שצריך להדליק עד שהשלהבת עולה כו' דהעיקר הוא ההדלקה, וכשדולק מה זה נוגע כ"כ אופן ההדלקה אם זה שהשלהבת עולה מאלי', ומה ענינו דהשלהבת.

והנה להבין כ"ז (בד"ה איש איש, פ"ב⁹⁵³).

סב) והנה⁹⁵⁴ הרפואה לכל החלאים האלו היא התשובה, וכאמרם ז"ל (יומא פ"א⁹⁵⁵) גדולה תשובה שמביאה רפאות לעולם, דרפואה הוא דבר חזק וחרף ביותר, אשר בכחו להסיר את הקלקול, דכאשר לא יש שום קלקול בהאברים אז הוא הילוך הדם והרוח חיים כדבעי להיות, דליבא פליג לכל שייפין⁶⁸, דהלב שולח את הדם והרוח חיים במדה ומזיגה הרכבה לכל האברים לכל אחד לפי ענינו, והאדם אז בתכלית הבריאות, דהאברים קשורים בהלב, וכל אבר ואבר מקבל החיות אשר לו, וגם היא בריאה וחזקה, וכאשר יש איזה קלקול ח"ו בהאברים, דהקלקול הזה מונע ומעכב או מבלבל סדר הילוך הדם, וממילא מתרבה הדם המקולקל ומתקבץ במקום א' ופועל חלישות כללי בהילוך הדם, או שממהר הילוכם ביותר, וגורם בלבול בסדר פעולת הלב באופן מזיגת הדם והרוח חיים ונפסק חלילה או שנחלש קישור האברים

ובזה יובן ג"כ מ"ש איש כו' אשתו, דאשה קאי על הגוף והנה"ב⁹⁴⁴, דכאשר הם שטים נוטי⁹⁴⁵ מדרך האמת, והוא מצד עצם חומרם וגסותם הסיבה לזה הוא אשר לא יתן קדשיו לכהן, דהנה כתי'⁹⁴⁶ ראשית עריסותיכם [כו'] תרימו כו'⁹⁴⁷ דראשית העבודה צ"ל כל חלב וכל²⁶⁰ יצהר לד'⁹⁴⁸, כל דבר טוב, היינו בכל דבר הטוב והמעולה שבו צריך ליתן [ל]ד'⁹⁴⁹, וכמו בזמן ומקום, המעולה שבזמן וכמו בקימה שחרית שהוא במנוחה, והמעולה שבמקום שהוא במנוחה יותר, וכן בכל דבר הטוב והמעולה צריך ליתן לד', וזהו איש את קדשיו יתן כו' המקודש והמעולה ביותר יתן לד', ואת אשר יתן לד' שבעד זה שנותן הכל בעתו ומהמובחר הנה בשביל זה לו יהי' ברכה מרובה, דעפ"י התורה כל עניני עולם משועבדי' לבעלי תורה ועבודה, אמנם כאשר אינו עושה כן ומעכב הנתינה כנ"ל אז יוצרך להביא את הסוטה והוא הגוף דהעדר העבודה נראה וניכר בעניני הגוף בבואו בעניני עולם, דכאשר קדשיו יתן אז הנה גם כל היום עבודתו כדבעי בקיום התומ"צ ועוסק במו"מ באמונה וכן בבירור המדות, אבל כאשר אינו כן אז תשטה אשתו זה גופו נוטה מדרך האמת ומעלה, וזהו בו מעל, דזה שמעלה שהגוף מועל הוא בו מעל, לפי שיש חסרון בהנפש, ולכן מייחס זה להאיש, ואומר איש איש, דאיש שהוא במדרי' איש הנה כאשר תשטה אשתו, דכאשר הגוף ונה"ב נוטי' מדרך האמת ומועלים הוא לפי דגם בו מעל, והיינו שאינו דהיר בנתינת מתנות כהן, וכאשר איש את כו' לו יהי' ברכה מרובה.

התבאר,

(נו) ראי' הדבר אינו משביע ומרווה, (נו) ראיית מציאות אלקות, (נח) הראי' בהתבוננות דחיו"ע, (נט) נקודת התמצית, (ס) התאמתות השכל והתאמתות העצם, (סא) חולה חסר.

(944) ראה גם ספר השיחות תרפ"ו ע' 105.

(945) ראה פרש"י פרשתנו (נשא) ה, יב. המשך וככה תרל"ז פט"ל. קונטרס ומעין פ"א. סה"מ הישי"ת ע' 114.

(946) שלח טו, כ.

(947) ראה סה"מ תרל"ח ע' תמת. תרפ"ח ע' עט. ע' קז. ד"ה אני ישנה תר"ץ. סה"מ תרצ"א ע' יז. ע' רה.

לקו"ש ח"ב ע' 327. ח"ח ע' 305 ואילך. חט"ז ע' 146. ועוד.

(948) ע"פ קרח יח, יב.

(949) ראה רמב"ם סוף הל' איסורי מזבח. שו"ע יו"ד סו"ס רמח.

(950) פרשתנו (בהעלותך) ת, א"ב.

(951) במדב"ר פט"ו, ו. פרש"י שם, ב.

(952) שם.

(953) לעיל ע' 000 קטע המתחיל והנה להבין כ"ז גם להבין כללית ענין זה כו' — עד סוף פרק סא.

(954) בהבא לקמן — ראה ד"ה וה' אמר המכסה עתרו' שבערה 1. וראה ד"ה זאת התורה אדם שנה

זו (לקמן ע' 000).

(955) עמוד א.